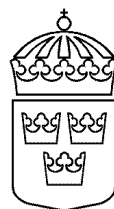

Riksdagens protokoll 1997/98:89

Tisdagen den 14 april

Kl. 13.00 – 15.54

Protokoll
1997/98:89

1 § Bordläggningsdebatt med anledning av vårpropositionen

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Anmäldes proposition 1997/98:150
1998 års ekonomiska vårproposition

Anf. 1 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det går allt bättre för Sverige. Vi har lagt en stabil grund för en gynnsam utveckling av den svenska ekonomin under de kommande åren.

Det är en remarkabel scenförändring som skett på några få år. Från att ha haft ett av de största offentliga underskotten bland samtliga industri-länder är Sverige redan i år på väg in i en överskottssituation med starkare finanser än de flesta andra länder. Från att ha varit ett högränteland – vem minns inte när räntan höjdes till 500 % – har vi en ränteskillnad mot Tyskland som nu håller på att smälta bort som den sista snön innan våren slutgiltigt tar herraväldet. Från att i början av 90-talet ha upplevt tre år i rad med fallande produktion – något som knappast har skett sedan den stora ofredens år i början av 1700-talet – har vi nu förutsättningar att åstadkomma en flerårig period med hög ekonomisk tillväxt.

Så kan uppräknningen fortsätta. Investeringar i fritt fall har övergått till en kraftig utbyggnad av näringslivets produktionskapacitet. Tiotusentals nya företag startas varje år. Utlandets intresse för att etablera eller förvärva verksamheter i Sverige har aldrig varit större än nu. Den höga inflationen, som under långa tider varit en plåga för Sverige, tycks vara borta för gott. Nu kan alla räkna med en nästintill stabil prisnivå under de kommande åren. Underskott i utrikesbetalningarna har varit ett annat ihållande problem i det förgångna. Nu har vi ett växande överskott i bytesbalansen och har börjat betala av på den stora utlandsskulden. Förtroendet för den svenska ekonomin och för den ekonomiska politiken var kört i botten för bara några år sedan. Nu växer förtroendet stadigt både i Sverige och i utlandet. Det visar sig i fallande räntor, i positiva omdömen från många håll och – framför allt – i en stigande optimism och framtids-tro. Nu vågar företagen investera. Nu vågar människorna spendera.

Men kanske viktigast av allt är vändningen till det bättre på arbetsmarknaden, och där finns det mycket att ta igen. Mellan 1991 och 1994 försvann 353 000 jobb i den privata sektorn och 114 000 jobb i den offentliga sektorn. Arbetslösheten ökade dramatiskt. Att vända den utvecklingen har inte varit lätt. Regeringen formulerade det djärva målet att

halvera den öppna arbetslösheten till 4 % år 2000. Omöjligt, orealistiskt, skriade kritikerna. På samma sätt lät det när vi formulerade våra likaledes djärva mål om budgetsaneringen – omöjligt, orealistiskt. Men så låter det inte längre. Vi har nämligen inte bara nått våra saneringsmål, vi har t.o.m. överträffat dem. Nu kan vi se att också arbetslöshetsmålet är inom räckhåll. Det är ingen lätt uppgift att klara det. Det krävs att den internationella utvecklingen är gynnsam, att konjunkturuppgången fortsätter och att avtalsrörelsen även i fortsättningen bedrivs på ett ansvarsfullt sätt. Men vi har lagt till rätta förutsättningarna för att nå målet mot slutet av år 2000.

Hit hör en rad insatser för att stimulera små och medelstora företag. Hit hör de utökade resurserna till vård, skola och omsorg. Hit hör den kraftiga utbildningsexpansionen. Hit hör den framgångsrika budgetsaneringen, som bäddat för halverade räntor och ökad framtidstro. Och, väl att märka, minskningen av arbetslösheten till 4 % sker *inte* genom att fler människor sätts in i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Tvärtom minskar dessa i volym. Förbättringen beror på att den reguljära sysselsättningen ökar med i genomsnitt över 50 000 personer om året. Och även om en halverad öppen arbetslöshet år 2000 är ett ambitiöst mål är det likväl endast ett etappmål. På sikt måste ambitionen sättas än högre. Den enda rimliga ambitionen måste vara att skapa full sysselsättning. Det skall förstås så, att bortsett från en viss ofrånkomlig friktionsarbetslöshet skall alla människor som vill och kan arbeta också ha ett meningsfullt arbete. För att vi skall nå dithän måste sysselsättningen öka kraftigt de kommande åren.

Fru talman! Genom saneringen av de offentliga finanserna har utrymme skapats för att styra ökade resurser till prioriterade områden. Av särskilt stor vikt är att förbättra kvaliteten inom skolan, sjukvården och omsorgen om barn och gamla. Riksdagen har redan tidigare beslutat om successivt ökade tillskott från år 1997 till år 2000. Nu föreslår regeringen ytterligare årliga tillskott med 4 miljarder kronor redan fr.o.m. i år. För femårsperioden 1997–2001 motsvarar de totala resursökningarna 72 miljarder kronor. Nivån fr.o.m. år 2000 höjs med 20 miljarder kronor. Det motsvarar ungefär 2 skattekröner för landets kommuner och landsting. Ingenting kan vara viktigare än detta: att ge våra barn en god start i livet, att skapa en värdig tillvaro med god omsorg för våra äldre och att ge alla, oavsett plånbokens tjocklek, rätten till en god sjukvård. Det är också viktigt att ge personalen goda arbetsbetingelser. Ökade resurser till de här områdena gör det möjligt att hejda fortsatta nedskärningar. I stället kan det på åtskilliga håll bli möjligt att nyrekrytera personal. En god skola, vård och omsorg måste gå före löften om stora skattesänkningar.

Regeringen föreslår också insatser på sex viktiga framtidsområden.

Det handlar om ökade insatser för kunskap och kompetens. Vi har ett tiopunktsprogram för kvalitet och likvärdighet i skolan. De som i höst vill fortsätta ett andra år i kunskapslyftet får studiefinansieringen ordnad. Den kvalificerade yrkesutbildningen förstärks.

Det handlar om den nya tekniken i informationssamhället. Här kommer det att göras stora insatser i skolan, men även för offentligt anställda på samma sätt som tidigare har skett för anställda i näringslivet.

Det handlar om att bygga det hållbara Sverige. Miljöpolitiken får ökade resurser, liksom de lokala investeringsprogrammen.

Det handlar om bättre villkor för företagande. Vissa skattesänkningar genomförs, och de är fullt finansierade. Ett förslag gäller att slopa fastighetsskatten på vattenkraftverken. Tillgången på riskkapital förbättras, och arbetet med att förenkla regelsystemen påskyndas.

Det handlar om att fördjupa det europeiska samarbetet. Ett nytt treårigt program för utvecklingssamarbete med Central- och Östeuropa föreslås. En ny Östersjömiljard avsätts för den kommande femårsperioden.

Det handlar om att förbättra integrationen i Sverige, att vidta åtgärder för att öka kunskaperna i svenska språket och förbättra situationen i utsatta bostadsområden.

Det handlar också om ytterligare insatser på några andra centrala områden. Rättsväsendet tillförs ytterligare resurser för att öka tryggheten och rättssäkerheten. Basbeloppet, som har varit reducerat med 2 %, återställs till sin fulla nivå i två etapper år 1999 och år 2000. Ramen för internationellt bistånd höjs ytterligare ett steg år 2001 till 0,73 % av bruttonationalinkomsten. Regeringen föreslår vidare att tobaksskatten sänks kraftigt. Tillsammans med ökade befogenheter för tullen förbättrar det våra möjligheter att bekämpa smuggling och grov brottslighet. Taxeringsvärdena för fastigheter fryses även för 1999 i avvaktan på att den utredning slutförs som ser över taxeringsförfarandet. Den tillfälliga värnskatteupphör efter detta års utgång, enligt det riksdagsbeslut som fattades 1994. För att säkerställa en rättvis fördelning inför vi samtidigt ett nytt steg i skatteskalen om 5 % för inkomster över 32 400 kr i månaden. Sammantaget får ungefär en miljon skattebetalare lägre marginalskatt.

Fru talman! Den återhämtning som har skett i den svenska ekonomin och i de offentliga finanserna sedan 1994 är unik. Den hade inte varit möjlig utan det förtroendefulla samarbetet mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet. Vi har genomfört ett tufft och omfattande saneringsprogram, samtidigt som villkoren för arbete, utbildning och företagande har förbättrats. På det sättet har vi lagt en stabil grund för utvecklingen under de kommande åren med hög ekonomisk tillväxt, låg inflation, starka offentliga finanser, överskott i utrikesbalansen och därmed förutsättningar för att successivt minska arbetslösheten genom att allt fler reguljära jobb tillkommer. Det är så och endast så som förutsättningar kan skapas för en generös och trygg välfärd och för att ge ökade resurser till skolan, vården och omsorgen.

Det finns de som hävdar att sänkta skatter är lösningen på snart sagt alla problem i tillvaron. Men om man säger att det skall ske stora och generella skattesänkningar, då säger man också att det skall gå mindre resurser till skolan, vården och omsorgen. Vi socialdemokrater har den motsatta åsikten; vi är beredda att ta strid för ökade resurser och bättre kvalitet i skolan, vården och omsorgen. Och vi tar den striden även om de stora skattesänkningarna får skjutas på framtiden. En tryggad välfärd går före sänkta skatter. Bittra erfarenheter från de gångna åren visar vad som händer om man inte följer detta rättesnöre – raserade statsfinansier och en raserad välfärd. Detta får inte hända igen. Det krävs en fortsatt uthållig och stram ekonomisk politik för att under de kommande åren befästa framgångarna i den svenska ekonomins utveckling, för att trygga välfärden och för att återskapa full sysselsättning.

(Applåder)

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 2 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! "Det går bra för Sverige." Så inleder regeringen sin vårproposition. Erik Åsbrink har därmed kommit att bli en politikens Raskenstam. Han vill genom sin rosenröda beskrivning av Sverige invägga oss i tron att vi lever i den bästa av världar. Och likt andra solochvårare förespeglar han oss en ännu ljusare framtid – om vi bara fortsätter att betala världens högsta eller ännu högre skatter. För Sveriges medborgare är verkligheten en annan: fortsatt massarbetslöshet, ett nytt världsrekord i skatter som också gett rekord i bidragsberoende och svikna politiska löften.

För två år sedan sade Erik Åsbrink i sitt första anförande i riksdagen som finansminister: "Sverige har fått en finansminister som hatar arbetslösheten." Sedan dess har 20 000 fler blivit arbetslösa – i dag är ungefär 560 000 personer öppet arbetslösa eller i någon form av åtgärder. Regeringen räknar själv med att färre kommer att vara sysselsatta i år jämfört med 1995 – det första året i den socialdemokratiska mandatperioden.

De kraftiga skattehöjningarna för framför allt låg- och medelinkomsttagare har lett till att en nyfattigdom håller på att växa fram. Hushållen får allt svårare att kontrollera sin egen ekonomi. Marginalerna blir mindre, och för många räcker inte lönen efter skatt till. Det har lett till att bidragsberoendet har ökat kraftigt. Uppemot 800 000 människor i Sverige fick i fjol socialbidrag.

Trots att Sveriges medborgare betalar världens högsta skatter urholkas välfärden i den begränsade meningen de offentliga välfärdssystemen. De sjukvårdsköer som bantades bort under den borgerliga regeringen börjar nu åter svälla. Skolans förmåga att ge tillräckliga kunskaper ifrågasätts. Vården och omsorgen om de äldre brister många gånger i kvalitet och värdighet. Det är en skam för de socialdemokrater som har ansvaret i regering och kommuner att de inte förmår ge medborgarna valuta för deras skattepengar.

Regeringens prognoser för de kommande åren är emellertid bara förhoppningar, förhoppningar som dessutom tydligt präglas av socialdemokratisk valfeber. De bygger inte på att Sverige har genomfört en nödvändig omläggning av politiken. Tvärtom – skattehöjningarna på arbete och investeringar består. De skärps t.o.m. genom höjd marginalskatt – ett löftesbrott vilket Erik Åsbrink är väl medveten om på samma sätt som löftet om att inte höja fastighetsskatten bröts och löftet om att inte höja skatten med mer än 3,7 miljarder och att det inte skulle drabba någon fattig också sveks. Arbetsmarknadsregleringarna ligger också kvar, och någon omläggning av arbetsmarknadspolitiken blir det inte. Det framgår av vårpropositionen.

Ändå räknar regeringen med högre tillväxt de kommande åren än OECD, EU och många andra konjunkturbedömare. Kommunförbundet gjorde i mars i år följande bedömning: "Totalproduktionen, det vill säga BNP, bedöms växa med omkring 2,5 procent 1998 och 1999. Tillväxttakten begränsas därefter till 1,5–2 procent." Det är en väsentligt annorlunda bild än den som regeringen försöker teckna. Regeringens förmåga och dess prognoser måste bedömas efter hur utvecklingen faktiskt blivit under de senaste åren. Trots optimistiska förutsägelser blev tillväxten bara 1,3 % 1996 och 1,8 % i fjol. Sysselsättningen minskade. Sverige föll tillbaka ytterligare i OECD:s välståndsliga genom att passeras av Irland

och Finland. Inom EU har Sveriges medborgare nu sämre standard än medborgarna i alla medlemsländer utom Spanien, Portugal och Grekland.

Erik Åsbrink: Varför blev det sämre 1997? Och varför har arbetslösheten ökat trots att vi 1996 fick en finansminister som enligt egen utsago hatade arbetslösheten?

Den socialdemokratiska regeringens misslyckande är störst och allvarligast när det gäller sysselsättningen. Arbete är grunden för välbefinnande och trygghet – för den enskilde och för hela samhället. Den som drabbas av arbetslöshet får sämre ekonomi, ofta bristande självkänsla och många gånger sociala problem. Till det kommer den enorma kostnaden för arbetslösheten för oss alla. Genom att färre tvingas försörja fler blir skatterna högre, samtidigt som produktionen blir mindre. Enligt en utredning av några forskare vid högskolan i Växjö kostar arbetslösheten varje svenskt hushåll uppemot 40 000 kr i genomsnitt varje år.

Den svaga sysselsättningsutvecklingen försämrar också förutsättningarna att klara viktiga gemensamma åtaganden. Kostnaderna för arbetslösheten tränger ut andra uppgifter, och när skatteunderlaget urholkas blir det svårare att finansiera de offentliga kärnuppgifterna. Kommunalskatterna blir högre än de skulle behöva vara.

Det är därför häpnadsväckande att vårpropositionen saknar varje ansats att skapa tillräckligt goda förutsättningar för de hundratusentals nya jobb som måste växa fram under kommande år. Sverige behöver sänka skatter och mindre regleringar. Propositionen präglas i stället av traditionell socialdemokratisk politik – stora utgiftsökningar, 18 miljarder kronor utöver vad som redan utlovats, i stället för nödvändiga skattesänkningar. Den socialdemokratiska regeringen kommer därför inte att kunna bryta den negativa utvecklingen. Även om konjunkturuppgången kan leda till en kortsiktig förbättring är utvecklingen sämre än i andra länder. Erik Åsbrink sade i sin inledning att när regeringen nu kan minska den öppna arbetslösheten – när regeringen kan halvera den, vilket de flesta inte tror på, bara han själv och regeringen möjligen – beror det på att de nya jobben växer fram. Men om finansministern slår upp s. 30 i bil. 1 till den proposition som han just har överlämnat till riksdagen och läser vad som är förutsättningen för att kunna uppnå detta mål kan han läsa följande:

”Arbetskraftsutbudet hålls samtidigt tillbaka av att antalet utbildningsplatser ökar ytterligare, vilket får till följd att – – –.”

Det gäller att hålla sig till sanningen, och den är att vi har misslyckats skändligen vad gäller sysselsättningen. Det beror naturligtvis på att vi avvisar rekommendationer från internationella organisationer, från EU och från flertalet ekonomer om lägre skatter på arbete, om flexibla lönebildning och om en mindre reglerad arbetsmarknad. Priset för detta betalas av de arbetslösa och av oss alla, framför allt låg- och medelinkomsttagare, som får betala den sämre utveckling som blir följden.

Skatterna höjs kraftigt också i år – höjda egenavgifter för låg- och medelinkomsttagare och höjda energiskatter. Nästa år höjs skatten på arbetsinkomster genom högre marginalskatt, som Erik Åsbrink själv sade. Dolt i olika utredningar – det är ju val i höst – väntar bl.a. höjd fastighetsskatt och höjd bensin- och dieselskatt. Visserligen tvingas man i några fall backa och i begränsad utsträckning lindra redan genomförda och betydligt större skattehöjningar för företagande. Man har också sänkt

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

skatten för miljardärer och tänker göra det även för utländska experter. Men, Erik Åsbrink, varför är ni så rädda för att sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare i Sverige, för dem som har de minsta marginalerna och som betalar världens högsta skatt?

Fru talman! Det måste bli ett slut på de ständiga skattehöjningarna, men det räcker inte. Skatterna måste under kommande år sänkas rejält så att dagens bidragsberoende och små marginaler för låg- och medelinkomsttagare byts mot självständighet och oberoende. Det gäller kommunalskatten. Det gäller ett förvärvsavdrag som kompenserar för egenavgifterna. Det gäller grundavdrag för barn. Det gäller sänkt fastighetsskatt. Sänkt skatt på arbetsinkomster ger också fler nya jobb, men det krävs ytterligare åtgärder som river hindren för de nya jobben.

En reform som är nästintill självfinansierande och som skulle kunna genomföras snabbt är att sänka skatten för hushållstjänster. Det skulle ge tiotusentals nya jobb. Det skulle göra svarta jobb vita. Det skulle också öka jämställdheten. Regeringen har emellertid blockerat en sådan reform som bl.a. föreslagits av oss moderater samt av Folkpartiet och Kristdemokraterna. Det gäller också att eliminera dubbelbeskattningen och överbeskattningen av företagen. En annan, liten men betydelsefull, åtgärd skulle vara att sänka dieselskatten vad gäller arbetsredskap.

Dessutom måste arbetsmarknaden avregleras. Sverige kan inte gå in i 2000-talet med en arbetsmarknadslagstiftning som har sitt ursprung i det förflutna. Det måste bli lättare att anställa. Ramarna för lönebildningen måste ändras, detta för att åstadkomma större flexibilitet.

Genom att fler arbetar och färre behöver försörjas av andra blir det möjligt att sänka skatten ännu mer. På så vis kan vi moderater återskapa ett Sverige där det är både en rättighet och en skyldighet att kunna försörja sig själv – ett Sverige där man också kan vara trygg i förvisningen om att det när den egna förmågan inte räcker till finns ett oavvisligt gemensamt ansvar för att ingen far illa och för att det alltid ges nya möjligheter. Sverige kan bli ett välfärdssamhälle i ordets verkliga mening, men det förutsätter en ny regering och en ny ekonomisk politik!

(Applåder)

Anf. 3 PER-OLA ERIKSSON (c):

Fru talman! Den här mandatperioden går nu mot sitt slut. I upptakten till nästa mandatperiod och på tröskeln till ett nytt sekel står svensk ekonomi starkare än någonsin tidigare under hela 1990-talet.

Jämfört med för några år sedan har räntorna mer än halverats. Sverige har i dag de lägsta räntorna på över 40 år. Räntedifferensen gentemot Tyskland är den minsta på 20 år, mindre än 0,4 %. För tre år sedan var räntedifferensen drygt 4,5 %. Kronan har stärkts. En tysk hundramarksedel är nu drygt en hundralapp billigare jämfört med våren 1995.

För tre år sedan, innan samarbetet mellan Centerpartiet och regeringen om den ekonomiska politiken inleddes, hade kronan nått botten och räntorna slagit i taket. Omvärldens tilltro till Sveriges förmåga att hantera den ekonomiska politiken var minst sagt svag. Nu har vi rott i land med det uppdrag som så få känner sig kallade att utföra och som så många betecknade som orealistiskt. Den tidigare utbredda känslan av vanmakt har ersatts av en växande framtidstro. Det är skördetid i svensk ekonomi.

Centerpartiets roll i den ekonomiska politiken har präglats av långsiktighet och ansvar. Det har varit en investering för framtiden. De som trott att vi ägnat oss åt ett kortsiktigt spel har i grunden misstagit sig på Centerpartiets vilja och förmåga. Budgetunderskottet har vänts till överskott. Vi får råd att börja betala av på statsskulden. Den politik som flera partier i denna kammare dömde ut i april 1995 har lyckats. Nästa gång man tvivlar på Centerpartiets vilja eller förmåga bör man tänka efter en gång till.

Jag noterar i finansplanen, och hörde också finansministern nyss säga här i kammaren, att utan samarbetet med Centerpartiet hade det inte varit möjligt att uppnå den unika återhämtning som skett i svensk ekonomi. Jag ber å Centerpartiets vägnar att få tacka för det erkännandet.

De starkare statsfinanserna skapar både handlingsfrihet och nya möjligheter för Sverige inför 2000-talet och den nya mandatperioden. Det är nu viktigt att resultatet av saneringsarbetet hanteras på ett sådant sätt att det också räcker för att börja minska statsskulden. Därför är det mycket viktigt att hålla en fast ekonomisk kurs inför 2000-talet. Med en statsskuld som uppgår till mer än 1 400 miljarder kronor och en räntekostnad som är den största enskilda utgiftsposten i statens budget är det nödvändigt att steg för steg börja betala av på statsskulden. Det är glädjande att så kan ske redan innevarande år.

Sverige måste göras mindre beroende av långivare. Ingen åtgärd stabiliserar på lång sikt statsfinanserna så som den nya pensionsreformen gör. Den är från början samhällsekonomiskt anpassad. En styrka i den reformen är också att den omfattas av en bred majoritet av partierna här i riksdagen. Därför har pensionsreformen både ekonomisk och politisk trovärdighet.

Det är nu, fru talman, nödvändigt att det görs tydliga och hårda prioriteringar för framtiden. Löftespolitik som inte tar hänsyn till att statsfinanserna är känsliga för både konjunktursvängningar och andra störningar och till att vi har en stor statsskuld kan snabbt föröda det som uppnåtts genom det ekonomiska saneringsarbetet under 1990-talet.

Vården, omsorgen och skolan behöver nya resurser. Skattesänkningarna måste prioriteras noga. Låg- och mellaninkomsttagare, småföretag och egenföretagare, liksom lägre fastighetsskatt, måste komma först i kön. För oss i Centerpartiet är det en självklarhet att människor skall ha samma omsorg och kärlek i slutet av livet som i början. Vi accepterar därför inga skattesänkningar som leder till nedskärningar i vården och omsorgen. Vi vill i stället öka resurserna, eliminera köerna och satsa på den personal som ger vården. Dessutom måste fler människor få möjlighet till vård i hemmiljö.

Vi vet att Sverige får alltför många människor som är äldre. Äldre människor kräver vård och omsorg. Det innebär att den ekonomiska politiken måste ha en sådan inriktning att vi har resurser för att ta hand om våra äldre. De äldre har rätt till en god omsorg.

Rapporter och bilder i tidningar och TV som visar åldringar som vanvårdas är upprörande. Jag tror att vi alla väldigt kraftigt berörs när vi ser den typen av bilder. Men gamla och sjuka får inte bättre vård och omsorg bara därför att någon enstaka politiker låter sig fotograferas på sängkanten eller lockas att posera framför TV-kameror tillsammans med en åldring som sitter i rullstol. I stället är det nya resurser som behövs. Fler

människor behövs alltså i vården för att ta hand om våra äldre, inte publikknipande TV-bilder på politiker som vill synas i rampljuset.

Likaså behövs det resurser till en bättre skola. Våra barn och ungdomar har rätt att få gå i en bra skola. De har rätt till bra läroböcker och bra skollokaler. Vi centerpartister vill höja ambitionen för skolan. Den svenska skolan skall vara en skola i världsklass.

Dessutom måste vi uppvärdera läraryrket. Läraryrket, som i dag tenderar att vara ett låglöneyrke med sjunkande status, måste uppvärderas om vi skall få människor att trivas och verka i skolan.

När våld och polisingripanden är en realitet i skolan, som vi i TV har sett rapporter om från olika delar av landet, har det gått för långt. Skolan behöver inte poliser, skolan behöver fler anställda, lärare och kringpersonal, som kan ge barn och ungdomar en bra start i livet.

Centerpartiets riksdagsgrupp tog för en tid sedan initiativ till ytterligare resurser till vården, omsorgen och skolan. Vi gjorde det när vi såg att det fanns ett ekonomiskt utrymme. Därför är det bra att regeringen nu hörsammat vårt krav.

Centern har också tidigare föreslagit en särskild gymnasieexamen. Det är bra att regeringen tar fasta på vårt förslag från i höstas och föreslår en sådan examen. Likaså är det bra att den kvalificerade yrkesutbildningen både förlängs och utökas med fler platser.

I vårpropositionen räknar regeringen med en betydande tillväxt de närmaste åren. Men för att åstadkomma denna betydande tillväxt och få en ekonomiskt hållbar och uthållig tillväxt behöver Sverige ökade investeringar, nya jobb, nya företag och fler företagare.

Vi måste också få expansion i de redan befintliga företagen runt om i vårt avlånga land. Tillväxten måste dessutom vara exportledd. De nya jobben måste främst skapas i det privata näringslivet. Vi har en för liten kostym till det privata näringslivet. Det privata näringslivet måste utvecklas och expandera för att kunna skapa fler jobb och kunna skapa den tillväxt som vi så hett eftersträvar. Genom lägre arbetsgivaravgifter, genom minskade skattebördor och omfattande förändringar av regler kan vi göra Sverige till en första rangens småföretagarnation. Det är ett mål som Centerpartiet har satt upp.

Småföretagen skall stå för framtidens expansion på arbetsmarknaden. Det är någonting som vi från Centern ofta brukar hävda. Jag gick tillbaka till riksdagsprotokollen och fann att i en remissdebatt i januari 1958 sade den dåvarande centerledaren Gunnar Hedlund följande: Nyföretagsamheten växer ofta bäst på småföretagsamhetens grund. Ett samhälle som syftar till förnyelse och expansion måste därför ge småföretagsamheten så goda förutsättningar som möjligt.

Gunnar Hedlunds ord från 1958 har minst lika stor betydelse i dag, 40 år senare. Det är bra att regeringen föreslår ytterligare åtgärder för att främja just de mindre företagen. Jag syftar i första hand på förslagen om förstärkta reserveringsmöjligheter och ytterligare lättnader i ägarbeskattning för onoterade aktier, åtgärder som innebär mindre krångel och mindre byråkrati. Minskat uppgiftslämnande för företagen hör också dit.

Det som är särskilt viktigt är att företagen har enbart en myndighetskontakt, i synnerhet vid nystart av företag. Det är varor och tjänster som företagarna vill producera; de vill inte fylla i blanketter till myndigheterna.

Ännu mer måste dock till för att småföretagsamheten skall kunna blomstra och vi nå de tillväxttal som regeringen eftersträvar och säger att man skall kunna uppnå. Då är det helt nödvändigt att det privata näringslivet expanderar och kan anställa fler. Antalet anställda i privat sektor måste öka. För att vi skall uppnå det måste skatterna på arbete sänkas. Det är också nödvändigt att åstadkomma en uthållig ekonomisk tillväxt. En ytterligare sänkning av arbetsgivaravgifterna med den inriktning som vi har beslutat om här i riksdagen, som framför allt gynnar de mindre företagen, bör nu genomföras. Det är för Centerpartiet en prioriterad arbetsuppgift.

I propositionen föreslår regeringen att den särskilda fastighetsskatten på vattenkraftverk skall avskaffas. Det innebär en lättnad för den elintensiva industrin.

Jag saknar dock, fru talman, en annan viktig skattesänkning. Svenskt lantbruk betalar elskatt, däremot inte industrin. Den här frågan har analyserats av den s.k. Björkska utredningen. För något år sedan fick vi statsministerord på att lantbruket är en framtidsnäring med stor betydelse för landsbygdens utveckling. Jag tror att vi är många här i kammaren som kan hålla med statsministern på den punkten. Statsministern fällde orden om att lantbruket är en framtidsnäring i samband med en regeringsförklaring. De orden förpliktar nu, herr statsminister. Därför måste regeringen gå från ord till handling och medverka till att lantbruket befrias från elskatt och jämfälls med industrin.

I propositionen föreslår regeringen en sänkning av skatten på cigaretter. Det kan i och för sig vara nödvändigt för att minska smugglingen, men, fru talman, rökning är ingen framtidsnäring. Däremot har vi statsministerord på att lantbruket är en framtidsnäring. Därför måste jag fråga finansministern om han vill biträda Centerpartiets förslag att befria lantbruket från elskatt. Det skulle ge trovärdighet och ett betydande innehåll åt de bevingade statsministerord som fälldes för något år sedan.

En annan skatt som måste sänkas generellt är fastighetsskatten. De som stadigvarande bor i områden som är mycket attraktiva för fritidsboende måste kunna bo kvar. Här måste regeringen tänka om. Jag hade förväntat mig en del åtgärder på det här området. Men så är icke fallet i propositionen.

Fru talman! Fler människor i arbete är nödvändigt för att vi skall kunna hålla samman vår nation och för att alla skall kunna känna sig delaktiga i framtidssamhället. Det innebär att arbetsmarknadspolitiken måste göras mer flexibel. Centralism och stora detaljregleringar måste avskaffas. Kvaliteten inom de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna måste prioriteras före kvantitet. Här är inte regeringen enligt mitt sätt att se beredd att gå tillräckligt långt.

A-kassan får inte heller bli en evig försörjningskälla. Arbetslinjen måste gälla före kontantlinjen.

Kvinnor skall på arbetsmarknaden ha samma villkor som männen.

Avfolkningen av landsbygden och mindre orter har blivit ett hot i dag. Storstäderna hotas på nytt av koncentration och exploatering av värdefulla naturmiljöer. De regionala utvecklingsfrågorna måste därför få högsta prioritet inför 2000-talet vid sidan av kraven på fasthet i den ekonomiska politiken och fullföljandet av energiomställningen. Hela landets

produktionsförmåga måste vi ta till vara. På så sätt, fru talman, håller vi samman vårt land och gör Sverige starkt för att möta 2000-talet.
(Applåder)

Anf. 4 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Den här finansplanen är full av oblygt socialdemokratiskt röstköpande. Man gömmer misslyckanden med jobben, och man gör en ekonomisk prognos som är orealistiskt uppblåst.

Låt mig emellertid börja med det goda som har hänt, för det har hänt många goda saker med svensk ekonomi. Det är bra att inflationen har blivit låg och att de offentliga finanserna har förbättrats mycket snabbare än någon trodde. Räntorna har kommit ned på ett mycket dramatiskt sätt. Det är väldigt bra. Det är mycket glädjande.

Men om man ser på räntorna kan man notera i marginalen att den re-ala räntan faktiskt går upp i år och nästa år. Det är den räntan som styr investeringarna. Det är den räntan som styr människors verkliga boende-kostnader.

Så över till kritiken: eftersläpningen, prognoserna och jobben. Det går bra för Sverige, skriver regeringen. Men det kan inte vara ekonomiskt bra när ett land har fallit från fjärde plats i välståndsligan till sextonde plats, för att förra året falla från sextonde till artonde plats, passerat av Finland och Irland. Det är OECD:s statistik.

Antalet människor i riktiga jobb är färre 1998 än vad det var när den socialdemokratiska regeringen tillträdde 1994. I de prognoser som Göran Persson gjorde i sin första vårbudget 1995 hade han tre olika alternativ, dvs. bra, medel och låg, för hur de nya jobben skulle kunna utvecklas fram till år 2000. Jämfört med det sämsta alternativet ligger Sverige i dag väsentligt under. Det är 43 000 jobb färre än den sämsta prognosen Göran Persson gjorde 1995. Detta är en illustration av det misslyckande som regeringen har som ryggsäck i fråga om jobben och sysselsättningen. Det illustrerar de prognosmissar som Göran Perssons regering har gjort vad beträffar jobben.

Nu betonar regeringen väldigt tillväxten i riktiga jobb. Men låt oss sätta in dessa tal i sitt sammanhang. Med den utveckling av nya jobb som har varit under mandatperioden och som ligger i prognosen skulle det ta ungefär tio år, fram till år 2010 eller mer, innan man når målet full syssel-sättning. Det är en väldigt svag ökning i trenden. Det är helt oacceptabelt att glädjas och yvas på det bjärta sätt som regeringen gör över denna prognos.

I viktiga avseenden är prognosen orealistisk. Den riskerar därför att invagga medborgarna, företagen och myndigheterna i en falsk trygghet. I varje finansplan som denna regering har presenterat har man börjat med samma uttalande: Sverige står inför en konjunkturuppgång. Man sade detta för tre år sedan, för två år sedan och för ett år sedan. Varje år står Sverige inför en konjunkturuppgång. Det är naturligtvis inte sant, och det har inte varit sant.

När man nu för tredje året i rad läser detta blir man litet betänksam. Vilken trovärdighet har denna regering när den för tredje året i rad ger samma budskap, dvs. att Sveriges ekonomi är på uppgång?

Det som är mest bekymmersamt beträffande prognosen är att man inte har någon lågkonjunktur framför sig – trots att prognosen skall gälla fem

år. Det är som om världshistorien har ändrats beträffande Sverige och lågkonjunkturen. Vi är numera befriade från lågkonjunkturer i framtiden. Så är det naturligtvis inte. Alla bedömare i OECD och andra länder gör bedömningen att år 2000 eller år 2001 kommer en lågkonjunktur. Men den finns inte med i regeringens prognoser. Tvärtom! Man har en tillväxtprognos som ligger på ca 3 % per år. Vad är 3 %? Är det mycket eller litet? Historiskt sett har Sverige under de senaste 25 åren haft en tillväxttakt som är ungefär hälften, 1½ % per år. Inte nog med att regeringen har avskaffat lågkonjunkturen i framtiden – den finns inte i prognoserna – utan dessutom har regeringen lyft upp tillväxtprognosen på historiskt sett okända nivåer under så lång tid.

Det kommer naturligtvis fler lågkonjunkturer. Det är detta som är det stora bekymret, att man inte nu under de goda tiderna inser detta och tar tillfället i akt och genomför de långsiktiga strukturreformer som är absolut nödvändiga för att få en långsiktigt hög tillväxt och fler nya jobb.

Reformerna lyser med sin frånvaro. Jag tror att det finns en stor risk att Sverige i nästa lågkonjunktur kommer att drabbas av nya problem i de offentliga finanserna och nya problem med växelkursen. Detta är en stor risk. Sverige har de bland OECD-länderna mest konjunkturkänsliga offentliga finanserna. Därmed blir varje lågkonjunktur för Sverige ett potentiellt krisår. Var finns beredskapen för detta? Den finns inte. Problemet hur Sverige skall hanteras i nästa lågkonjunktur är undangömt i finansplanen.

Regeringen beskriver väldigt beträffande jobben att den absolut avgörande frågan för fler jobb på lång sikt är lönebildningen. Jag håller med om detta. Det är desto mer förvånande att läsa att regeringen inte anser sig ha något inflytande över denna centrala fråga. Det ansvaret placerar regeringen helt och fullt på parterna: Blir löneökningarna för höga biter sig massarbetslösheten fast. Det ansvaret vilar tungt på alla som har ansvaret för svensk lönebildning.

Till denna grupp som har ansvaret över lönebildning hör dock tydligen inte regeringen. Man kan i finansplanen tydligt se hur regeringen bäd-
dar för att kunna säga om det går snett med arbetslösheten: Ja, men skyll inte på oss socialdemokrater. Det är inte vårt fel. Det är parterna på arbetsmarknaden.

Detta är fullständigt snett i ett samhälle som Sverige. Regeringen styr riket. Regeringen har ansvar för att det finns sådana regler, lagar, ramverk på arbetsmarknaden så att parterna på arbetsmarknaden sluter sådana avtal som gör att fler människor får riktiga jobb.

Man skall inte mästra facket för att fylla en historisk funktion att kämpa för högre löner. Man skall ändra lagarna. Man skall ändra reglerna. Man skall fatta beslut som gör att facket och arbetsgivarna gör rätt ur samhällsekonomisk synpunkt.

Det är fel recept som Erik Åsbrink ibland använder sig av, dvs. att säga att det skall vara så och så många procent för att få en högre sysselsättning. Vi lever i en värld med rörlig växelkurs. En ändring i denna växelkurs med 2, 3 eller 4 % – vilket är helt normalt över ett år – kan antingen uttradera vinster i företagen eller skapa övervinster. Regeringen skriver i finansplanen en text med en innebörd som om Sverige vore medlem av EMU med dess klippfasta växelkurs. Det vore dock bättre om

regeringen tyckte att det är bra att gå med i EMU, argumenterade för EMU och inte bara pratade som om vi vore med i EMU.

Regeringen gör beträffande nya jobb inte ett smack av det som OECD och bl.a. Folkpartiet länge har sagt: Sverige måste för att få ned arbetslösheten och få upp sysselsättningsnivån vidta en lång rad långsiktiga åtgärder – men inte i statlig inkomstpolitik – t.ex. lägre skatt på arbete, ändringar i arbetsrätten och ändringar i arbetslöshetsförsäkringen just för att påverka lönebildningen – det som regeringen själv identifierar som den centrala frågan.

Fru talman! Låt mig avsluta med att understryka att Sveriges ekonomiska kräftgång inte är ödesbunden. Vi behöver inte fortsätta att falla ned i OECD:s välståndsliga. Det går att påverka till det bättre med hjälp av rätt politik. Svenska folket skall inte behöva uppleva att fler och fler länder kör förbi oss i välståndsligan. Men för att det skall ske måste politiken ändras på några viktiga punkter. Vi i Folkpartiet lyfter fram jobben, företagsklimatet, mera stabila offentliga finanser och medlemskap i EMU. I botten av detta skall det ligga en realistisk ekonomisk prognos.

(Applåder)

Anf. 5 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Det går bra för Sverige, säger Erik Åsbrink. Jag funderar en del på vad de som lyssnar på denna debatt eller tittar på TV tycker. Det är ganska olika.

Låt oss se på en person som ägde aktier 1980. Det var inte så många på den tiden. Jag såg en uppgift om att värdet på den svenska börsen har 16-dubblats sedan dess. De flesta som ägde aktier då och behållit dem har blivit rika. De upplever säkert att det går bra för Sverige.

Däremot är jag inte lika säker på att de 750 000 som är beroende av socialbidrag i det här landet upplever det så. Jag är inte säker på att alla människor i Sverige upplever att det går bra för Sverige.

Det finns något änglalikt över finansministern – något kerubliknande. Jag kommer att tänka på den berömda historien om fiskarna och brödet som mångfaldigades.

Jag tycker att finansministern har en sagolik förmåga att i fråga om denna mycket strama budget, som handlar om att minska de offentliga utgifterna och där inte ett öre läggs på totalt sett, ändå få det låta som att det är en väldig julklappsutdelning. Han lyfter fram på ett mycket skickligt sätt alla de positiva sakerna men talar väldigt litet om de mycket stora besparingarna i denna budget. Det är en oerhört kraftfullt åtstramande finanspolitik som förordas i vårpropositionen. Det handlar om att amortera i storleksordningen 10 000 kr per invånare i Sverige på statsskulden.

Vi anser i Vänsterpartiet att det är absolut nödvändigt att använda överskotten offensivt, att satsa på jobben. Det är det som långsiktigt skapar en stabil offentlig ekonomi. Det är ett Sverige i arbete. Alla skall vara i arbete.

Hur skall det gå till litet mer konkret? Arbetslösheten kostar, har man räknat ut, i storleksordningen 15 000 kr per invånare, alltså ännu mer än vad som skall amorteras på statsskulden. Det handlar om att försöka mobilisera alla dessa pengar för att skapa nya jobb.

Jag skall försöka att kortfattat i fem punkter lägga fram vad Vänsterpartiet föreslår för att få fler i arbete.

Den första punkten handlar om omfördelning – rättvisare fördelningspolitik skapar fler jobb. Jag läste en annons alldeles innan jag kom in där Göran Persson och Margot Wallström ställer den retoriska frågan: Tror du att barnens framtid blir bättre av sänkta skatter? Nej, det tror inte jag. Då ställer sig genast frågan: Varför sänker ni då skatter för oss höginkomsttagare? 6 000 kr om året skall vi få i sänkta skatter i och med den avvecklade värnskatten. Även om man behåller värnskatten i de högsta regionerna kommer Erik Åsbrink och jag att få en skattesänkning med 6 000 kr om året. Varför inte se till att dessa pengar i stället går till barnen, vården, skolan och omsorgen?

Nu säger socialdemokratin: Vi lovade att ta bort värnskatten. Men är det så att ni har uppfyllt alla löften? Har ni inte brutit någonting av det ni lovade i valrörelsen 1994? Ni har väl tvingats att alltid ta hänsyn till nya omständigheter. Är det rimligt att i det läge som vi har i dag sänka skatten på de allra högsta inkomsterna samtidigt som låginkomsttagarna inte får ett öre i skattesänkning?

Ni gör en fördelningsanalys i vårpropositionen. Där talar ni om att de rikaste har fått betala mer och bära tyngre bördor. Men det är skillnad på att lägga en börda på en elefant och på en liten åsna. Man kan naturligtvis beskriva det på litet olika sätt. Ni säger t.ex. att kvinnor och män fått bära lika stora bördor för budgetsaneringen. Jag såg en uppgift om att kvinnorna ligger på en 3 000 kr lägre månadslön än männen i genomsnitt. Det betyder att en given summa pengar som man tar från en kvinna i genomsnitt innebär en relativt sett betydligt tyngre börda. Det är alldeles uppenbart att alla de åtgärder som vidtagits för att sanera budgeten drabbat kvinnor, unga och barnfamiljer hårt. De har drabbats relativt sett hårdare.

Jag måste få vända mig till Bo Lundgren som säger något som vi hört förut, att Sverige behöver sänkta skatter. Jag föreslår att ni ändrar valaffischen. Sverige behöver sänkta skatter och höjda egenavgifter, skall det stå. Ni skall ju höja egenavgifterna, eller hur, i samband med pensionsuppgörelsen. Lägg nu till detta, Bo Lundgren, och tala om hela sanningen. Det handlar inte om att sänka skatter utan om att omfördela från progressiva skatter till egenavgifter som slår hårdast mot dem som har lägst inkomster.

När det gäller fördelningspolitiken är det också mycket viktigt att det görs någonting åt hyrorna. Erik Åsbrink tar till sig äran av att bostadskostnaden för villaägare med tanke på den sänkta räntan har sjunkit med kanske 2 000 kr. Det är väldigt bra. Men bostadspropositionen blev mycket innehållslös för oss hyresgäster. Jag pratar ofta med mina grannar om detta. Man har inte känt någonting som helst av de t.o.m. sänkta hyror som det ibland flaggats om från regeringen. Här måste det göras någonting för att ordna en någorlunda rättvisa. Gör någonting så att hyrorna går ned!

Sammantaget skapar omfördelningen jobb därför att höginkomsttagaren lägger genomsnittligt sett mera pengar på hög, medan låginkomsttagaren tvingas använda dem till efterfrågan och köpkraft. Därför är det produktivt med rättvisan.

Den andra punkt som vi föreslår är den gamla välkända saken: Mer resurser till skolan, vården och omsorgen. Det är jättebra att 4 miljarder tillkommer. Jag vill påminna om att det trots detta försvunnit 140 000 jobb netto under 90-talet från den offentliga sektorn. Sedan 1994, då s-

regeringen kom till, har det försvunnit 30 000 jobb. Fortfarande kommer det att vara färre i jobb i den offentliga sektorn år 2000 än år 1996. Det går inte, Erik Åsbrink, att beskriva allt det här som en expansion – 72 miljarder får ni det till på någon sida i propositionen. Fortfarande minskar den offentliga sektorn som andel av ekonomin. Skolan, vården och omsorgen får relativt sett en krympande del. Räkna nu ut, både Per-Ola Eriksson och Erik Åsbrink, vad som behövs för att det verkligen skall bli rejält flera lärare och sjuksköterskor. Där är Per-Ola Eriksson och jag helt överens om att det är det som behövs, inte en massa politiker som visas i TV sittande vid sängkanten inom äldreomsorgen.

Carl B Hamilton upprepar OECD-statistiken där Sverige har ramlat ned till artonde plats. I den statistiken räknas den offentliga servicen bort. Jämför man BNP, som omfattar också den offentliga konsumtionen, ligger Sverige på fjärde plats inom EU och en bit längre ned inom OECD. Det handlar alltså om helt andra storleksordningar. Innebörden av Carl B Hamiltons siffror måste väl vara att han räknar bort lärarjobb och sjuksköterskejobb. De är inga riktiga jobb. De räknas bort ur statistiken. De ingår inte i välfärden över huvud taget. T.o.m. för en folktopartist är det en ganska starkt högervriden ståndpunkt.

Den tredje punkten är aktivare näringspolitik för miljöomställning och kretsloppsanpassning. Där skulle man önska sig att regeringens miljöprogram var mera sammanhållet och långsiktigt. En del av miljöfondspengarna delas ut i kommunerna. Vi var med en gång om att förhandla fram fonden, och den är bra. Men tyvärr har man litet grand av ånglaupplevelsen eller jultomteupplevelsen igen, att regeringen delar ut olika ibland ganska kortsiktiga och ogenomtänkta projekt i kommunerna. Vi skulle behöva ett långsiktigt hållbarare miljöprogram. Energiuppgörelsen är bra, men vi behöver gå vidare. På trafikområdet är det orimligt att satsa alla dessa miljarder på Dennispaketet, samtidigt som kollektivtrafiken inte har tillräckliga resurser i storstäderna.

En arbetstidsreform är nödvändig. Regeringen säger att det finns ett utrymme för arbetstidsförkortningen. Men ni har ingenting konkret att komma med när det gäller att minska övertidsarbetet och omfördela arbetstiderna. Vi kommer att presentera i vår motion ett program för 35-timmarsveckans genomförande. Vi har låtit oss inspireras av bl.a. motsvarande program i Frankrike, och vi kommer att tala väldigt mycket om detta i valrörelsen. Det är absolut nödvändigt att genomföra ett konkret reformprogram med både lagstiftning och avtal.

Vi har sett affischer runt om i landet där en LO-kvinna och en LO-man säger: Vi räddade Sverige. Här säger Erik Åsbrink att regeringen räddade Sverige med Centerns hjälp. Per-Ola Eriksson säger att Centern räddade Sverige.

LO:s uppfattning om saneringspolitiken har legat ganska nära Vänsterpartiets uppfattning. Jag vill fråga Erik Åsbrink hur han upplever denna affisch. Vem är det egentligen som säger detta? Vem anser LO räddade Sverige? Menar LO att det var samarbetet med Centern som räddade Sverige? Eller menar LO rent av att de två på affischen är vänsterpartister som säger att det var Vänstern som räddade Sverige? Det vore kanske för bra för att vara sant, men jag skulle vilja höra: Vem räddade Sverige, Erik Åsbrink? Är det bara er egen skicklighet? Litet tur har ni väl ändå haft.

Det är bra att blockpolitiken är död, säger Erik Åsbrink. Jag tror att det finns ganska starka faror i det. Om vi i Sverige får samma utveckling som i USA och England, att de stora partierna rör sig mot mitten och fångar in den etablerade medelklassen med en politik som ligger mycket nära varandra kan många unga, arbetslösa människor se politiken som ett spel som de upplever att de inte är berörda av. Vänsterpartiets ambition är att visa upp ett tydligt alternativ till vänster. Vi påstår inte att vår politik är bra för alla. Vår politik drabbar många grupper. De välbeställda med höga inkomster får betala mer i skatt. Vi kommer att omfördela. Men vi tror att det i längden enbart är en sådan tydlig vänsterpolitik som är hållbar.
(Applåder)

Anf. 6 TALMANNEN:

Jag vill påminna om att i denna replikrunda gäller inläggen i första hand regeringens förslag. Repliker åt andra håll skall i första hand ske under nästa omgång.

Anf. 7 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Först vill jag säga någonting berömmande. Det är utmärkt att regeringen nu följer Miljöpartiets krav på att anslå mer pengar till kommuner och landsting. Det är helt nödvändigt för att upprätthålla en bra skola, en bra äldreomsorg och en bra vård för alla – helt nödvändigt.

Vi har varit väldigt kritiska till de åtstramningar som regeringen har genomfört gentemot kommuner och landsting, bl.a. genom höjningen av egenavgifterna – höjningar som nu skall bli bestående, såvitt jag förstår.

Regeringens påplussning för i år med 4 miljarder kronor är i nivå med vad Miljöpartiet i höstas krävde. Då avslogs det kravet, men vi får det tillgodosett nu, och det är bra. Men det kommer att behövas ytterligare påplussningar. De svarta hålen är stora. Trots det är denna påplussning det mest positiva inslaget i vårpropositionen. Resten lider av mer eller mindre stora brister.

Den allra största bristen är de viktiga och för framtiden avgörande förändringar som inte finns med i propositionen. Vi i Miljöpartiet ser tre sådana viktiga strukturella eller mer grundläggande förändringar som måste genomföras så snart som möjligt för att vi i Sverige verkligen skall kunna bygga ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle.

För det första måste den generella arbetstiden minskas. Sänkt arbetstid till 35 timmar per vecka skulle ge minst 200 000 nya jobb på ett par tre års sikt – detta under förutsättning att en större del av löneutrymmet intecknas och att staten, dvs. vi här i riksdagen, hjälper till genom att sänka arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna. Då kan både arbetsgivare och hushåll med låga eller medelmåttiga inkomster klara arbetstidsförkortningen utan högre kostnader eller sänkt lön.

Sänkt arbetstid är också en viktig välfärdsreform för ett socialt hållbart samhälle. Tiden är en knapp resurs, framför allt för barnfamiljerna. Sänkt arbetstid är en reform för barnens skull, men det är också en bra metod att fördela välfärden på ett rättvisare sätt. I dag tvingas många människor, inte minst de nya svenskarna, att ofrivilligt stå utanför arbetsmarknaden och inte kunna bidra till sin egen försörjning. Det skapar

problem för den enskilde och samhället, och det innebär stora ekonomiska förluster som i längden är helt oacceptabla.

En arbetstidsförkortning skulle vara ett realistiskt sätt att minska arbetslösheten och samtidigt höja livskvaliteten och fördela välfärden mer rättvist. Frågan är om regeringen alls vill inse behovet av arbetstidsförkortning. Man skriver ju bort den i proposition efter proposition, trots att man tillhör ett parti vars partikongress har beslutat att man skall genomföra en arbetstidsförkortning.

För det andra måste beskattningen på arbete sänkas. Arbetskraftskostnaden är hög, främst beroende på att arbete belastas med inkomstskatt, arbetsgivaravgifter, egenavgifter och ibland även med moms. Det som är dyrt försöker man självfallet att minska ned på. Följaktligen uppfattas det vanligen som rationellt att minska antalet anställda och ersätta dem med maskiner och ökad energianvändning eller att helt enkelt avstå från de tjänster som borde utföras. Är det då underligt att arbetslösheten blir hög? Den höga beskattningen av arbete innebär också att många fulltidsarbetande i vårt land har svårt att klara sin försörjning på egen hand. Det här är ingen nyhet; det diskuteras oerhört mycket. En lång rad utredningar visar att många fler jobb skulle skapas och att många fler skulle kunna klara sin ekonomi om beskattningen på arbete sänktes. Det är inte kunskapen som saknas, utan viljan till förändring.

Regeringen betonar faktiskt i propositionen vikten av att hålla nere arbetskraftskostnaderna när man på massor av ställen framhåller hur viktigt det är att lönehöjningarna hålls på en låg nivå för att man skall få ned arbetslösheten. Indirekt säger ni då att också sänkta kostnader för arbetskraft genom skattesänkningar skulle ge fler jobb.

Men regeringen lägger nu tvärt locket på i de centrala skattefrågorna, i vart fall till efter valet. Det kan för övrigt vara intressant att jämföra med de principer som tillämpades vid saneringen av statens finanser för några år sedan. Då hette det att hälften av åtstramningen skulle bestå av skattehöjningar och hälften av besparingar. Det var ju en vettig hållning i det läget som vi i Miljöpartiet stödde. Nu när ekonomin ljusnar och det blir möjligt att lätta på den finanspolitiska åtstramningen hör vi inte ett ord om sådana principer från regeringen. Resultatet är bl.a. att den kraftigt höjda fastighetsskatten på boende blir kvar tills vidare och att de generellt höjda egenavgifterna förblir höga och kommer att höjas ytterligare.

Det finns också en del fördelningspolitiskt märkliga inslag i den skattepolitik som vi nu ser framför oss. Att sänka skatten för dem som har högst inkomster men inte för dem som har så låga inkomster att de inte kan försörja sig själva är väl ändå en märklig fördelningspolitik, tycker vi i Miljöpartiet. Det borde vara tvärtom. Inkomstskatten skall naturligtvis sänkas för dem som tjänar sämre och som i större utsträckning behöver behålla sina pengar för sin egen försörjning.

Fru talman! För det tredje måste beskattningen på energi och miljö höjas. Sänkt skatt på arbete i den mån den inte finansieras av lägre kostnader för arbetslösheten kan med fördel finansieras med höjd skatt på energi och utsläpp som skadar hälsa och miljö.

För några veckor sedan fick vi den senaste rapporten från World Watch Institute i Washington om tillståndet i världen. Där visar man på hur fullständigt ohållbar den höga energianvändningen är. Energiresur-

serna på den här planeten töms rekordfort. Det ökar snabbare än någonsin. Vi vet alla som sitter här i riksdagen att höga miljöskatter är effektiva när det gäller att minska utsläppen och få en effektivare energianvändning. Man kan alltså använda energi på ett bättre sätt och få ut större nytta med mindre insats.

Så sent som förra året avslutades arbetet i den parlamentariska Skatteväxlingskommittén, som just tittade på hur skatt på arbete kan växlas mot miljöskatter. Experterna där var fullständigt eniga om att högre miljöskatter verkligen effektivt leder till minskad miljöförstöring. Av utredningen framgick också att skatteunderlaget, inom rimliga gränser, är tillräckligt stabilt för att en växling skall fungera på sikt. Det är nu inte så konstigt, eftersom varje industrisamhälle behöver energitillförsel i ganska stora mängder. Alla riksdagspartier utom Moderaterna enades om att en sådan skatteväxling bör göras i minst samma omfattning som tidigare miljöskattehöjningar. Det betyder att Socialdemokraterna, och därmed även indirekt regeringen, faktiskt har förbundit sig att genomföra en fortsatt skatteväxling för miljön.

På s. 33 i vårpropositionen står det: "Det finns nu ingen anledning att av miljöskäl höja det totala uttaget av energiskatter, även om enskilda skatter kan förändras." Detta går ju på tvärs med uppgörelsen i Skatteväxlingskommittén. Vad menar ni, Erik Åsbrink? Är ni socialdemokrater nöjda med den höga nivån på energianvändningen, trots att den är oförenlig med en långsiktigt hållbar utveckling? Är det acceptabelt att klimatförändringarna och miljöförstöringen i Östersjön osv. får fortgå? Dessa effekter beror ju i hög grad på den höga energianvändningen. Har ni övergett ambitionen att skatteväxla för miljön? Eller hur skall vi tolka detta uttalande i propositionen?

Sedan fortsätter ni på samma ställe i propositionen: "Beskattningen av el i produktionsledet har dock haft negativa effekter för den elintensiva industrin. Den särskilda fastighetsskatten på vattenkraftverk föreslås därför avskaffas. Detta kommer att innebära sänkta elpriser för såväl industrin som för konsumenterna."

Men det här förslaget innebär ju att ni stimulerar ökad energianvändning, vilket naturligtvis medför ökad miljöbelastning. Det är dessutom tveksamt vem som kommer att tjäna mest på en sådan skattesänkning – det är ju inte osannolikt att det snarare leder till ökade vinster hos kraftföretagen än till lägre kostnader för konsumenterna. Trycket på att bygga ut fler vattenkraftverk kommer att öka och stora natur- och miljövärden kommer att hotas om det här antas av riksdagen. Vad menar egentligen regeringen med sitt fagra tal om miljöomställning? Frågan måste ställas, annars förändrar man i helt fel riktning.

Fru talman! Grunden för den väldigt ljusa bilden av ekonomin och beräkningarna i propositionen som visar på minskad arbetslöshet är en sifferövning i tillväxtkalkyler som enligt min bedömning ligger i samma kvalitetsklass som förra finansministern Anne Wibbles kalkyler i början på 90-talet. Regeringen räknar med en rekordartad och utdragen högkonjunktur som – av en ren tillfällighet, antar jag – toppar år 2000, dvs. samma år som regeringen skall uppnå en halverad arbetslöshet. Detta gör man trots att andra, oberoende konjunkturbedömare, som Konjunkturinstitutet och OECD, förväntar sig en begynnande konjunktursvacka samma

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

år, eller möjligen tidigare, och definitivt inte någon rekordartad tillväxt i de nivåer som regeringen nu räknar med.

Att det är just en sifferövning mer än en seriös och realistisk kalkyl framgår för övrigt av regeringens sätt att hantera det överskott som på papperet uppkommer när höga tillväxttal krävs för att skriva bort arbetslösheten inför valet. Regeringen betecknar själv dessa inkomster – som alltså är en direkt följd av den sysselsättningsökning som krävs för att klara arbetslöshetsmålet – för ”osäkra”. Längst ned på s. 20 i vårpropositionen står det att det är osäkert om det verkligen blir så här. Man vågar alltså inte räkna in dessa pengar. Det är i och för sig bra att regeringen inte utlovar nya ofinansierade utgifter eller skattesänkningar, men därmed har ni också erkänt att den här tillväxtberäkningen inte håller när det gäller arbetslösheten. Ansvarstagandet från er sida när det gäller budgetpolitiken avslöjar oansvarigheten när det gäller sysselsättningspolitiken.

Här står regeringen inför två möjligheter – eller risker, om man så vill. Antingen tar man ansvar för finanspolitiken även fortsättningsvis och gör klart att de tillväxtsiffror som presenterats för de kommande åren är för optimistiska och att vi därför måste räkna med drygt 6 % öppen arbetslöshet år 2000, och inte de 4 % som nu anges i propositionen. Eller också håller regeringen fast vid sina rosenröda tillväxtfantasier, och i konsekvens därmed måste den förklara varför den inte vill använda pengarna som i så fall skulle komma in i statskassan. Vi har redan hört att Johan Lönnroth vill använda dem, och det kommer säkert också sådana krav från ert parti. Skall vi ha en debatt om hur ytterligare pengar skall användas trots att just dessa pengar inte finns?

Hur är det, Erik Åsbrink? Hur kan konsekvenserna av samma antagande i det ena fallet vara helt säkra och i det andra ytterst osäkra?

Slutligen, fru talman, måste också frågan om fördelningspolitiken ställas. Så sent som i går kväll kom ytterligare en larmrapport från de verkligt fattiga och utsatta i världen, den här gången från södra Sudan, där svält och barnadöd har slagit till igen. Men än en gång vägrar regeringen att återställa enprocentsmålet för bistånd till de allra fattigaste människorna på planeten. Nu, när ekonomin i Sverige blir bättre, borde vi kunna återta det ansvar som vi tidigare har åtagit oss. Det är en ynkedom att Sverige inte kan bidra med en enda procent av sina samlade inkomster till att lindra de allra värsta orättvisorna.

Erik Åsbrink! Är det verkligen socialdemokratisk politik att stillatigande åse den svält och fattigdom som breder ut sig i stora delar av världen? Vore det inte rimligt att prioritera de allra fattigaste också i den svenska statsbudgeten?

(Applåder)

Anf. 8 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Först vill jag säga att vi kristdemokrater är mycket kritiska till att regeringen under hela denna mandatperiod behandlat vården av gamla och sjuka som en restpost i budgetarbetet. Nu – men först när vanvården och liggsåren har kommit till oss via TV in i vardagsrummen och valet närmar sig med stormsteg – kompenserar regeringen i någon mån för de nedskärningar man själv har åstadkommit. Mot en sådan bakgrund, fru talman, klingar talet om vården som ett prioriterat område ganska falskt. Regeringen måste begripa att människovärdet skall värnas

oavsett om det är låg- eller högkonjunktur – annars tummar vi på själva demokratin.

Saneringen av statsfinanserna har skett med en förvånansvärt hjärtlös och felaktig fördelningspolitik. Den har i allra högsta grad gått ut över just gamla och sjuka, pensionärer och våra barns utbildning. Nu – men först när det finns ett överskott – är regeringen beredd att göra något åt vårdkrisen och resursbristen inom vården. För regeringen är vården uppenbarligen någonting man satsar på om det blir pengar över – annars icke.

Fru talman! Vårpropositionen innehåller faktiskt inga förslag som verksamt påverkar Sveriges ras i välfärdsplanen. Vi har hört tidigare att den senaste arbetskraftsundersökningen, som SCB presenterade i februari, visade att det då var 75 000 färre sysselsatta än när Socialdemokraterna tog över regeringsmakten 1994. Sedan Göran Persson blev statsminister har det blivit ytterligare 33 000 färre sysselsatta.

Detta, Erik Åsbrink, kan ni väl inte skylla på den förra fyrpartiregeringen! Det här har ni åstadkommit själva, med er egen företagsfientliga politik, med återställarna, med förtida momsinsatningar, med 28 dagars arbetsgivarperiod i sjukförsäkringen. Allt detta har bidragit till den sjunkande sysselsättningen.

Framöver kommer behoven av vård och omsorg däremot att öka dramatiskt. Om tolv år kommer, enligt den stora sjukvårdsundersökningen HSU 2000, andelen av befolkningen över 85 år att ha ökat med 36 %. Det är positivt på många sätt, men då är det katastrofalt att regeringens politik inte leder till tillräckligt ökad sysselsättning och därmed ökade skatteinkomster.

Socialdemokraternas oförmåga att skapa ett stabilt klimat för landets småföretagare är långsiktigt det allvarligaste hotet mot vård, omsorg och skola. Kom ihåg att 1 % högre sysselsättning än regeringen räknar med ger kommuner och landsting hela 6 miljarder mer i form av ökade intäkter och minskade kostnader. Det är den vägen som resurserna måste ökas framöver. Politiken måste alltså läggas om för att skapa nya förutsättningar för nya jobb och därmed större skatteinkomster. Kristdemokraterna anser i motsats till regeringen att det finns ett klart samband mellan företagarklimatet och resurserna för vård, omsorg och skola.

Enligt OECD har Sverige redan nu passerat konjunkturtoppen. Det lär med andra ord, fru talman, inte bli särskilt mycket bättre än vad det är nu, i varje fall inte så länge Sverige har en regering som vägrar att erkänna de svåra strukturella problemen i vår ekonomi, som inte förstår hur landets företagare tänker och fungerar och som uppenbarligen inte heller tror att det finns något som helst samband mellan skattetryck och sysselsättning eller ens mellan företagarklimat och sysselsättning. 75 000 färre sysselsatta jämfört med när Socialdemokraterna tog makten talar sitt tydliga språk, trots dimridåerna om den öppna arbetslösheten.

Jag tycker att de gångna fyra åren en gång för alla borde ha tagit svenska folket ur eventuella föreställningar om att Socialdemokraterna är världsbäst på att klara sysselsättningen.

Det som måste oroa oss alla är att Sverige fortfarande har sämre utvecklingskraft än genomsnittet av OECD-länderna. Så har det varit i nu snart 30 år. Både Finland och Irland gick om Sverige i välfärdsplanen under 1997. Där ligger vi nu på artonde plats. Men vi ligger etta, fru

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

talman, i OECD:s skatteliga. Inget annat land har så högt skattetryck som Sverige – världsmästare i skattetryck, men på väg mot botten i välfärdsli-
gan med regeringen Persson.

Fru talman! När man läser vårpropositionen slås man av något som fi-
nansministern inte gärna talar om: den enorma sårbarheten och de ex-
tremt konjunkturkänsliga offentliga finanser som vi nu lever med. Efter
en lång följd av år med högkonjunktur, fortsatt massarbetslöshet, stort
bidragsberoende bland medborgarna och världens högsta skattesatser
lever Sverige nu mycket farligt. När nästa långkonjunktur kommer står vi
där med ryggen mot väggen. Då minskar skatteinkomsterna, samtidigt
som utgifterna för a-kassa och andra bidrag kommer att öka och samtidigt
som antalet äldre över 85 år också ökar.

Hela den politik som regeringen nu presenterar i vårpropositionen ut-
går från att våra problem försvinner om bara konjunkturen blir bättre.
Men de flesta bedömare inser att Sverige, bl.a. genom en dåligt funge-
rande arbetsmarknad och lönebildning, har en s.k. jämviktsarbetslöshet
på 6–7 %. Det innebär att det utan strukturreformer för en modernare
arbetsrätt, en bättre lönebildning och en bättre fungerande arbetsmarknad
är i stort sett omöjligt att hamna på en lägre nivå än 6–6 ½ % arbetslöshet
utan att inflationsbrasan flammor upp på nytt. Flaskhalsproblemen är
alltså redan här. Vi ser det överallt. Trots massarbetslösheten är det stor
kris inom vården inför sommaren. Det finns alltså inte folk att rekrytera
till vården i Sverige denna sommar, Erik Åsbrink. Också näringslivet har
jättestora problem med att hitta personal. Riksbanken kommer därför att
tvingas att höja räntan, när arbetslösheten kryper ned mot jämviktsarbets-
lösheten, för att undvika att inflationen återigen börjar stiga.

Socialdemokraterna talar väldigt gärna om detta med att fördela ka-
kan rättvist. Det tycker jag är en fin ambition, och jag stöder den till fullo.
Men problemet är inte fördelningsambitionerna. Problemet är att Social-
demokraterna under denna mandatperiod har visat sig sakna både recept
och handlag för att över huvud taget få degen att börja jäsa när kakan
skall bakas. Det är det som är problemet för Sverige. Det handlar om
bristande tillit till företagarna, om rättssamhällets kris och om de struktu-
rella problemen som man lämnar därhän.

Det räcker inte att sanera statsfinanserna. Det är bra att så har skett.
Men det krävs en konsekvent och långsiktigt stabil reformpolitik med en
förnyelse från grunden, en ökad etisk medvetenhet. Hederlighet och tillit
som bygger på förtroende måste ersätta den misstänksamhet, den byrå-
krati och det krångel som inte minst landets småföretagare möter. Det
personliga ansvarstagandet måste också öka. Folk måste få behålla mer
av sina inkomster så att bidragsberoendet kan minska. Det är ju det som
dränerar statens och kommunernas resurser i dag. Familjerna och hela det
civila samhället skall kunna fungera bättre. Den som hade trott att landets
småbarnsföräldrar skulle få en ökad valfrihet med den här regeringen och
med den här propositionen hade alltså fel. Jag tror att de allra flesta har
slutat att hoppas på något sådant med denna regering.

Ett exempel, fru talman, på förlamande inre splittring i regeringen är
att man inte heller nu har kunnat samla sig till ett förslag som öppnar för
en laglig och vit tjänstemarknad riktad till de privata hushållen, trots att
det finns både en efterfrågan och ett utbud av arbetskraft, trots att det
kostar väldigt litet att göra svarta jobb vita och trots att alla vet att fler

och fler nu skolas in i att både köpa och sälja svarta tjänster. Detta är ett tillstånd som undergräver det etiska medvetandet och rättssamhället.

Om vi skall klara arbete åt alla som både kan och vill jobba, och välfärden i stort, måste Sverige få ett långsiktigt positivt och stabilt klimat för arbete och företagande. Här skiljer sig Kristdemokraternas och hela den borgerliga oppositionens politik och synsätt på ett avgörande sätt från Socialdemokraternas. Stabila, positiva och långsiktiga tillväxtvillkor är, fru talman, en nödvändighet om vi skall få framtidstro och livskraft i Sverige, om vård, skola och omsorg skall få stabila resurser också i nästa lågkonjunktur, Erik Åsbrink. För att så skall ske måste Sverige efter höstens val uppenbarligen få en ny politisk kurs där kristdemokratisk politik får ett starkt inflytande.

(Applåder)

Anf. 9 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag har med stort intresse lyssnat på inläggen från de olika partiernas företrädare. Det finns ju både likheter och olikheter. Ett drag som återfinns hos flera av talarna, inte minst på den borgerliga kanten, är den oerhört dystra bild som ges av Sverige och av den svenska ekonomins utveckling – den svartmålning som jag tycker att man ger prov på.

Jag frågar Bo Lundgren och er andra: Varför är ni så dystra, när det ändå går bra för Sverige? Det går bättre för Sverige nu än tidigare. Ni kan ju sätta frågetecken för de prognoser som vi gör. Men det räcker med att konstatera vissa händelser som redan har inträffat, vilka är oomtvistliga.

Det är ett faktum att räntan har halverats jämfört med på regeringen Bildt-Wibbles tid. Är det inte glädjande att så har skett? Det innebär ju, som jag nämnde förut, att en person med en halv miljon kronor i lån har fått lägre kostnader efter skatt med 1 900 kr i månaden – pengar som kan användas för andra angelägna ändamål. Det innebär att företagen finner det mer lönsamt att investera, bygga ut och anställa fler människor. Är inte detta någonting att gemensamt glädja oss åt?

Vi kan konstatera att vi sedan 1994 har fått ungefär 100 000 nya jobb i den privata sektorn. Det är inte tillräckligt. Jag vill gärna se fler, och det kommer att bli fler. Men nog är det glädjande med en sådan uppgång. Är det inte glädjande att vi bara under det senaste året har ungefär 100 000 färre människor i arbetslöshet? På ett år har den öppna arbetslösheten minskat med över två procentenheter. Vi har redan tagit ett stort kliv på väg ned mot de 4 % som vi eftersträvar för år 2000. Är inte det bra?

Är det inte glädjande att vi redan i år har kunnat höja barnbidragen för landets alla barnfamiljer? Är det inte glädjande att vi i två steg 1999 och 2000 kan förbättra pensionerna för alla pensionärer? Är det inte glädjande att vi redan 1997 och 1998 har kunnat tillskjuta mera pengar till skolan, vården och omsorgen? Kan vi inte gemensamt känna en glädje över detta?

Jag vet att de kommande åren med all sannolikhet innebär en ännu mera gynnsam utveckling. Vi har här hört mycket om skönmålning, glädjeprognoser osv. Man jämför med andra prognosmakare. Visst finns det vissa skillnader mellan våra bedömningar och andras bedömningar. Det vore konstigt annars. Men skillnaderna är inte så förfärligt stora. Det är inte så att regeringen tecknar en rosenröd bild och att alla andra pro-

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Dessa frågor vill jag ha ett svar på i dagens debatt. Svarar ni inte på frågorna i dag kan ni vara övertygade om att de kommer att följa er under

hela året, ända fram till valdagen. Var snäll att ge svenska folket besked. Är det viktigast att satsa på vården, skolan och omsorgen eller att regera tillsammans med moderaterna?
(Applåder)

Prot. 1997/98:89
14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 10 BO LUNDGREN (m) replik:

Fru talman! Erik Åsbrink frågar varför vi är så dystra. Egentligen har jag större anledning att ställa en fråga till Erik Åsbrink. Hur man kan vara så glad och uppspelt med 560 000 människor arbetslösa och nästan 800 000 socialbidragstagare? Trots världens högsta skatter fungerar inte vården och omsorgen som vi skulle önska, och skolan ger inte tillräckligt bra kunskap. Det är skäl nog att vara dyster, men det är betydligt mindre skäl för finansministern att vara stolt över sina två år i ämbetet.

Vi har också andra skäl att vara dystra, nämligen en finansminister som inte är beredd att föra en politik som skapar förutsättningar för tillräckligt många nya jobb. Han står här och säger att det är bra att den öppna arbetslösheten har minskat med två procentenheter, men han säger inte att det beror på att kunskapslyftet har tagit ungefär 100 000 människor som tidigare räknades som arbetslösa i anspråk. Sanningen är att den totala arbetslösheten faktiskt har ökat under den tid Erik Åsbrink har varit finansminister.

Sedan undrar jag följande: Skäms inte Erik Åsbrink och företrädarna ute i kommuner och landsting över att vara företrädare för ett parti som i regeringsställning, trots att man tar ut världens högsta skatter, inte förmår erbjuda medborgarna en bra sjukvård? De köer som vi bantade bort växer. Ni kommer inte att erbjuda en tillräckligt bra äldreomsorg eller skola eller lag och ordning trots att ni tar ut världens högsta skatter. Det är ert ansvar. Det finns ingen motsättning mellan sänkt skatt och bra vård och omsorg.

I en debattartikel skrev ordföranden i Vårdförbundet och en hel del andra som arbetar med vården att en helt annan och friare organisation än den nuvarande har mycket stora välfärdsvinster att erbjuda – en bättre fungerande vård till samma eller lägre kostnad.

Det bryr ni er inte om. Ni skall taxera ut pengar av medborgarna i stället. Om systemen inte fungerar får de fortsätta att fungera illa, och så kan ni ta ut mer pengar av medborgarna. Höjda energiskatter skall slussas vidare. Där är ert svek.

Den stora frågan återstår. Ni skall sänka skatten för utländska experter. Ni har redan sänkt skatten för utländska miljardärer. Ni sänker tobaksskatten, för det visade sig att den höjda tobaksskatten innebar svarta inköp av cigaretter och mindre konsumtion. I ett sådant läge skall ni sänka tobaksskatten. Så har ni höjt skatten på arbete, och jobben försvinner i stället för att bli flera. Det bryr ni er inte om. Vanliga människors arbetsinkomster skall vara högt beskattade också i fortsättningen. Hela vårpropositionen är ett försvar för en högskattepolitik.

Varför, Erik Åsbrink, tar ni inte ansvaret för att med de skatter som redan betalas ge en bra vård och omsorg och en bra skola? Varför ser ni inte till att skapa utrymme för fler jobb, vilket i sin tur skapar förutsättningar för sänkta skatter för de människor som har det svårast i dag?

Anf. 11 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Fru talman! När man möter Bo Lundgren och Moderaterna utlovas ständigt sänkta skatter som lösningen på all världens problem. Sanningen är ju att ni, när ni satt i regeringsställning, drog på svenska folket oerhört stora skatteskulder genom att ni inte betalade utgifter kortsiktigt med hederliga inkomster utan med skuldsättning. Därmed lassade ni över större och större bördor på kommande generationer. Man kan säga att det är ett dolt skattetryck.

Det är ingen konst att bedriva en sådan politik, men det kommer surt efter. Det blir oerhörda bördor. Det är det som vi har fått kämpa med under de här åren. Vi har nu också rätt bot på det. Nu är underskottet borta. Nu kan vi i stället satsa ökade resurser på vissa prioriterade områden.

Jag är tillbaka i detta: För oss socialdemokrater är det skolan för våra barn, sjukvården och omsorgen om barn och äldre som går före löften om stora ofinansierade skattesänkningar.

Det här har Bo Lundgren och hans kolleger, den centrala moderata partiledningen här i Stockholm, ingen förståelse för. Litet annorlunda är det ute i landet. Där finns det ju, även i Moderaternas led, praktiskt verk-samma kommunpolitiker som möter verkligheten på litet närmare håll. De märker att det inte är så förbaskat lätt att på en och samma gång säga att man skall sänka skatterna och samtidigt lova bättre standard i vården, skolan och omsorgen.

Jag kan bara citera ett exempel: Får Moderaterna bestämma över Sve-rige skulle Ale kommun förlora 30–40 miljoner kronor per år. Det kan jag inte ställa upp på. Skola och omsorg skulle drabbas hårt.

Detta sade det moderata kommunalrådet Jan Pressfeldt. Han upplyste också om att han inte hade röstat på sitt parti i riksdagsvalet de senaste tio åren. Det här är den konkreta verklighet som möter de centralt tillverkade propagandabudskapen från Moderaternas partikansli i Stockholm.
(Applåder)

Anf. 12 BO LUNDGREN (m) replik:

Fru talman! Det är ju fantastiskt vad landets finansminister engagerar sig i problemen för de arbetslösa! Det är fantastiskt hur han verkligen bekymrar sig om dem som inte får den vård och omsorg eller den utbildning de skall ha! Han raljerar i stället. Det enda exempel han kan ta är en moderat som inte är en moderat. Det är också signifikativt.

Sedan går Erik Åsbrink tillbaka i det förflutna. Han glömmer att han var statssekreterare under 80-talet. Jag skall bara citera vad hans dåva-rande chef Kjell-Olof Feldt skrev om vad som hände under 80-talet. Han beskrev läget 1989: Vi hade nu kommit därhän att den tredje vägens ekonomiska politik höll på att bryta samman. Vid nästa anhalt väntade arbetslösheten.

Så blev det också. Så fick vi ärva en ekonomi som var i sönderfall. Vi fick vända utvecklingen. Vi började sanera statsfinanserna. 1994 kom en socialdemokratisk regering. Den valde att höja skatterna i stället för att spara på utgifterna. Det skapade sämre förutsättningar för jobben. Vi fick en utveckling där sysselsättningen började minska efter att ha förbättrats.

Det vi nu diskuterar är frågan om hur vi skall hantera den här situationen. Det landets finansminister borde bekymra sig om är de 560 000

som är arbetslösa. Men vårpropositionen är självberöm och rosenröda drömmar om de kommande åren. Det är därför jag är dystert – för det är människor som berörs och som mår dåligt.

Vård, omsorg och skola måste prioriteras. Och så säger Erik Åsbrink inte ett enda ord när jag citerar vad Vårdförbundets ordförande har sagt om vad som behövs. Han vill bevara de gamla systemen som inte ger valuta för pengarna. Det är som Carl Bildt har uttryckt det: Svenska folket tvingas betala förstaklassbiljett men får resa tredje klass. Det är det Erik Åsbrink begär att människorna skall acceptera.

Det vi erbjuder är i stället politiker som ger valuta för pengarna, som prioriterar vård, omsorg och skola samt lag och ordning och som ser till att det här fungerar genom att ändra systemen. De gör detta på ett bra och effektivt sätt och skapar utrymme för att också kunna sänka skatten för de människor som dignar under de skattebördor som gamla socialdemokrater en gång klagade över.

Men återigen Erik Åsbrink: Varför är ni inte beredda att ändra systemen? Varför är ni inte beredda att utnyttja pengarna bättre? Och varför, Erik Åsbrink, vill ni inte sänka skatten för vanliga inkomsttagare? Det gäller låg- och medelinkomsttagare. Varför vill ni inte sänka skatten på deras arbetsinkomster när ni snabbt rusar ut och sänker skatten för miljardärer? Ni sänker också skatten för utländska experter, och ni sänker skatten på tobak när ni märker att just det händer som också händer när ni höjde skatten på arbetsinkomster.

(Applåder)

Anf. 13 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Fru talman! Det är egentligen ett ganska oförsämt påstående riktat mot landets kommunpolitiker – inte bara socialdemokrater utan också från andra partier – att påstå att de är så oerhört ineffektiva och gör ett så dåligt jobb att de inte tar till vara möjligheterna att effektivisera och utnyttja resurserna bättre. Det skulle alltså finnas en enkel trollformel tillverkad på Moderaternas partikansli varigenom man kan frigöra många miljarder kronor och använda bättre än vad som görs i dag. Så talar en person som lever långt ifrån verkligheten. Åk ut i landet och prata med folk! Då kommer Bo Lundgren att möta en helt annan situation.

Det var inte en ensam ropande röst som jag citerade. Jag kan ta en annan moderat politiker. Jag citerar: Den landstingspolitik Moderaterna bedriver i Halland är skandalös. I stället för att lyssna på läkare och andra verksamhetsföreträdare kör de huvudet i sanden som strutsar. Besparingarna har gått för långt. Man får aldrig titta om missförhållanden. I valet mellan partiet – alltså Moderaterna – och patienterna måste jag välja patienterna.

Detta sade den moderata riksdagsledamoten Liselotte Wågö. Det finns alltså flera exempel på en kritisk attityd till Moderaternas politik när det gäller vården, skolan och omsorgen när denna möter den praktiska verkligheten ute i landet.

Sedan, Bo Lundgren, vill jag säga att jag har pratat mycket om arbetslösheten både i dag och vid andra tillfällen. Jag gör det gärna igen. Den är ett av vår tids stora problem. Men det må ju också vara tillåtet att konstatera att efter att vi tappade bortåt en halv miljon jobb under den tid då Bo

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Lundgren satt i regeringen, är vi nu på väg att raskt förbättra arbetsmarknadssituationen i landet.

Vi har det senaste året minskat arbetslösheten med ungefär 100 000 personer. Under de kommande åren kommer vi att se en fortsatt minskning av arbetslösheten. Och det sker inte genom att vi sätter fler människor i åtgärder. Tvärtom minskar antalet människor i åtgärder under de kommande åren. Det är bara att titta i våra prognoser. I stället ökar den reguljära sysselsättningen. Det handlar om drygt 50 000 fler jobb om året flera år i rad.

En del kommer i den offentliga sektorn, inte minst genom att vi skjuter till mer pengar – något som Moderaterna motsätter sig. Men huvuddelen kommer genom att företagen bygger ut och anställer fler människor. Och detta sker samtidigt som vi kommer att ha en hög ekonomisk tillväxt i Sverige de kommande åren. Det borde väl vara något som också Bo Lundgren och Moderaterna kunde känna i alla fall *litet* glädje över; att det går bättre för Sverige nu än vad det gjorde tidigare.
(Applåder)

Anf. 14 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ställde en fråga till finansministern. Jag hoppas att han senare kan besvara den. Jag vill påminna om den. Jag kan ta tillfället i akt att komplettera med ytterligare någon fråga.

Boendet är för många människor en stor post. Boendekostnaden tar en del av hushållsekonomin. Genom att räntorna har sjunkit har många människor förstås fått ett billigare boende. Men det finns något som fördyrar boendet. Det är fastighetsskatten – särskilt för de människor som bor i områden som är attraktiva för fritidsboende.

Det handlar om två saker. Det handlar om den höjda fastighetsskatten. Men det handlar också om taxeringsförfarandet som har gjort att kostnaderna blir höga. Jag undrar om finansministern är beredd att medverka till att genomföra förslag som exempelvis går ut på att vi slopar den s.k. belägenhetsfaktorn för dem som bor i områden som är attraktiva för fritidsboende. Det är ju en åtgärd av det slag som finansutskottet tidigare har uttalat sig för. Men det har inte givit något resultat ännu.

Sedan måste jag, fru talman, säga att det märks att vi går mot en valrörelse. Någon har ju här varnat för expansion. Andra har talat om att det är åtstramning för att man börjar betala av på statsskulden. Jag tycker att det är en styrka för Sverige när vi nu kan värna vården, omsorgen och skolan, när vi kan börja betala av på statsskulden och när vi har skaffat oss ett läge med låga räntor. Det gör ju att investeringarna tar fart. Det gör också att vi har råd att betala reformer med egna pengar i stället för att göra det med lånade pengar.

Jag tycker att det är litet för mycket av dysterhet i denna debatt. Vi går mot ljusare tider – inte bara för att vi går sommaren till mötes. Vi går också mot ekonomiskt ljusare tider. Det finns anledning för den här riksdagen att notera det och också utnyttja de möjligheter som den starkare ekonomin ger Sverige att möta nästa mandatperiod. Nästa mandatperiod möter vi i en styrkeposition jämfört med vad som har varit fallet under de två senaste mandatperioderna.

Anf. 15 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Fru talman! Jag delar Per-Ola Erikssons uppfattning att det är bra att vi kan amortera på statsskulden under de kommande åren. Det utesluter inte att vi kan göra en rad insatser för att förstärka resurserna i vården, skolan och omsorgen och också på en rad andra områden. Det innebär att vi får minskade bördor för kommande generationer. Det innebär att räntorna på statsskulden, som är den största utgiftsposten, kan minska successivt. Det lämnar större utrymme åt andra mer angelägna insatser i framtiden.

Jag skall svara på två frågor. Den första gällde jordbrukets energibeskattnings och om det kan bli aktuellt med samma typ av lättnad som redan gäller inom industrin. Den Björkska utredningen, som tar upp ett sådant förslag, är ute på remiss. Jag tycker att det är naturligt att vi avvaktar den remissomgången och tar del av de synpunkterna. Det är så vi brukar göra i Sverige. Hela energibeskattningen är föremål för översyn. Den blir klar någon gång under hösten. Även det tycker jag är skäl att vänta för att se vad den kommer fram till.

I grunden har jag en välvillig attityd till förslaget. Det är naturligtvis rimligt att vi har likartade regler för olika näringsgrenar och inte systematiskt gynnar en viss bransch jämfört med en annan. Men jag tycker ändå att innan vi fattar några definitiva beslut skall vi ha helhetsbilden. Jag vill avvakta med detta, men vi prövar det i en positiv anda.

Sedan till boendet. Vi har inte lagt fram något förslag om att sänka fastighetsskatten, till skillnad från en rad andra partier. Men regeringen har i dag lagt fram förslag om att frysa taxeringsvärdena så att den höjning som annars skulle ha skett inte slår igenom. Det sker i avvaktan på den översyn som nu pågår av taxeringsförfarandet. Vi har satt in särskilda lättnader för krisårgångarna, de som är särskilt hårt drabbade av höga produktionskostnader, för att lindra bördan för dem.

Vad som alla beoende gynnas av, även om det slår igenom snabbast för villaägarna, är de lägre räntorna. De halverade räntorna innebär en mycket kraftig lättnad. Jag vill gärna lägga till att den halverade räntan har naturligtvis även Centerpartiet medverkat till genom att ta del i de beslut som har inneburit att vi har kunnat sanera statsfinanserna. Därigenom har räntan kunnat gå ned och boendekostnaderna förbilligats.

Hur det skall bli med lägesfaktorn vill jag också se över i den större översyn som pågår om fastighetsskatten. Jag tycker att det är viktigt att vi eftersträvar neutralitet mellan olika upplåtelseformer. Vi skall så långt som möjligt eftersträva detta.

Anf. 16 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Det är riktigt att det pågår en utredning som är ute på remiss. Men man behöver inte alltid avvakta remissomgången. Jag noterar att regeringen här lägger fram förslag på skatteområdet som inte har varit föremål för utredning, nämligen slopad fastighetsskatt på vattenkraftverk och sänkt skatt på cigaretter. Där tar regeringen initiativ utan föregående utredning. På samma sätt hade man kunnat göra i detta fall med energiskatten för lantbruken. Det är en del i en aktiv landsbygdspolitik. Men jag tolkar finansministerns uttalanden positivt och utgår från att regeringen kommer tillbaka så fort som möjligt efter remissomgången.

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 17 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Fru talman! Det är riktigt att regeringen ibland klipper till utan att invänta ett remissförfarande, även om det normalt sett är den bästa vägen att gå. När det gällde tobaksskatten tyckte jag inte att det behövdes något remissförfarande. Problemen med smugglingen var så uppenbara att det var bättre att klippa till snabbt. I normala fall tycker jag att vi har en god ordning i Sverige. Vi skall ta del av vad olika remissinstanser säger innan vi slutgiltigt tar ställning, och vi skall pröva detta i positiv anda.

Anf. 18 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Finansministern tyckte att vi var några dysterkvistar. Men det är inte så konstigt. Regeringen och denna riksdag har satt som överordnat mål arbetslöshetens eliminering och fler jobb. På denna punkt har regeringen misslyckats och misslyckats grundligt. Det är färre personer i Sverige som har ett riktigt jobb i dag än när regeringen tillträdde. Det är detta som är grunden för vår kritik. I och med att det är så få som har riktiga jobb spiller det över i att vi får mer instabila offentliga finanser. Vi har för få skattebetalare och för många bidragsmottagare.

Den andra orsaken till kritiken är att Sverige släpar efter. Men jag skall glädja finansministern med ett litet beröm så att han kanske blir på litet bättre humör. Jag tycker att det är utmärkt att regeringen har höjt biståndet. Det är någon liten tiondel, men det är mycket bra att regeringen har tagit detta steg.

Låt mig också göra en liten tankemässig renhållning. I den här debatten hör man väldigt ofta att de pengar som anslås på något sätt är Göran Perssons egna pengar. Det är inte så. Det är skattebetalarnas pengar. Det är heller inte Margareta Winbergs pengar, och det är heller inte Erik Åsbrinks egna pengar. Det vore bra om vi kunde slippa denna felaktiga kletiga intimitet att beskriva skattepengar som om de skulle tillhöra enskilda statsråd eller enskilda partier. Bäste skattebetalare! Det är dina pengar som Göran Persson, Margareta Winberg och Erik Åsbrink lägger fram förslag om, ingen annans pengar.

En annan fråga är historien. Jag skall beröra den mycket kort. En internationell valutakris brakade loss i augusti 1992, och Sverige drogs med. Innan den krisen hade en person suttit i nio år i Finansdepartementet som statssekreterare eller som statsråd. Han hette Erik Åsbrink. Innan valutakrisen bröt loss hade Anne Wibbe suttit i nio månader som statsråd i samma departement. Jag överlämnar åt åhörarna och åt dem som ser denna debatt att fundera på vem som har störst ansvar för den efterkommande krisen. Var det den som hade suttit i ledningen för Finansdepartementet i nio år dessförinnan, eller den som suttit i nio månader?

Det som jag är mycket bekymrad över är att det är uppenbart att LO eller någon blockerar åtgärder för att få lönebildningen att fungera bättre. Regeringen identifierar själv lönebildningen som den kritiska faktorn men abdikerar från uppgiften att göra någonting åt denna utan lämnar frågan till parterna på arbetsmarknaden. Det är inte acceptabelt. Man bagatelliserar därigenom arbetslösheten som problem. Förutom alla andra internationella fiender – EMU, Nato och USA-skepticism – har man nu också fått OECD som en fiende. Man tar avstånd från dess rekommendationer vad beträffar arbetsmarknaden och dess analys vad beträffar konjunktur-känsliga offentliga finanser.

Fru talman! Det är detta som är orsaken till mitt bekymmer: att finansministern inte bryr sig om eftersläpningen och inte bryr sig om strukture reformer på arbetsmarknaden. Det gäller i första hand. Det finns också andra saker.

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 19 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Det är kanske inte meningsfullt att nu gå och rota i gamla syndaregister. Jag tar naturligtvis mitt ansvar för den tid som jag har suttit i Regeringskansliet under olika skeden. Jag tycker också att samma skall gälla för andra personer.

Det är klart att en nytilträd regering inte, särskilt inte i början av en period, kan göras huvudansvarig för en händelseutveckling. Men ju längre tiden går bör rimligtvis ansvaret öka. Det är inget särskilt bra facit som kunde visas upp av regeringen Bildt-Wibble, där för övrigt Carl B Hamilton satt som statssekreterare i slutskedet. Det lades fram en Nathalieplan. Tala om orealistiska prognoser! Det var ju Carl B Hamilton inne på i sitt inledningsanförande. Vi skulle ha lägre räntor än Tyskland under prognosperioden med tillväxttal som låg på en astronomisk höjd.

Jag har inte drömt om att lägga mig på de nivåerna, trots att utgångsläget nu är så oerhört mycket bättre än det var när Nathalieplanen lades fram. Det var i hög grad detta märkliga dokument, som även Carl B Hamilton rimligtvis måste ha varit medansvarig till, som bidrog till förtroendekrisen i slutet av den borgerliga regeringsperioden. Det var då som räntorna rusade i höjden. Det var då som bristen på åtgärder och rosenröda – om man nu kan tala om sådana när det gäller Folkpartiet – prognoser och en total brist på handlingskraft för att göra någonting åt problemen totalt undergrävd förtroendet för den svenska ekonomin.

Jag måste upprepa frågan. Hur skall ni ha det med vården, skolan och omsorgen? Det är ju bra om ni kan gå med på ett tillskott i år, men ännu viktigare är det att veta hur ni ser på de kommande åren. Kommer Folkpartiet att stödja en förstärkning av vården, skolan och omsorgen eller kommer partiet att slå följe med Moderaterna och säga nej till de förbättringarna? Jag tror att det är viktigt att ge det beskedet.

Jag tycker också att en fråga måste besvaras innan Carl B Hamilton uttalar sitt gillande av att vi höjer biståndet, där vi kanske är överens i våra åsikter. Hur skall Folkpartiet kunna regera ihop med ett parti, Moderaterna, som i varje fall tidigare alltid har gått emot den typen av förbättringar?

Vad är det som är viktigast, Carl B Hamilton? Är det biståndet till de fattiga länderna, eller är det åstundan att till varje pris samregera med Moderaterna? Vad är viktigast?

Anf. 20 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det var ju skönt att höra att Erik Åsbrink accepterar tanken att ju längre man sitter vid makten, desto större ansvar har man för utfallet. Nu kan vi konstatera att Erik Åsbrink, eller i varje fall hans regeringskolleger, har suttit tre och ett halvt år vid makten, och att antalet jobb i dag är färre än när regeringen tillträdde. Den skulden och det ansvaret bär Socialdemokraterna. Det är detta som är den kanske viktigaste kritiken från min sida.

***Fel! Okänt
växelargument.***

Det är beklämmande att höra att den tanke och den fråga som har utretts, stötts och blötts så många gånger som den om lägre skatt på tjänster, inte minst hushållstjänster, turism och service, inte ens nämns i finansplanen. Det hade varit ett viktigt bidrag till att få fler jobb.

Det är litet konstigt att regeringen i andra sammanhang har nekat till att lägre skatt på arbete skulle ge fler jobb. Regeringen säger att det inte finns några dynamiska effekter i detta. Men när det gäller cigarettskatten – då finns de! Där är det så att om man sänker skatten säljs det fler vita cigaretter. Men om man sänker skatten på arbete blir det inte fler vita jobb! Nej, nej – det där hänger inte ihop, Erik Åsbrink.

Erik Åsbrink frågar om kommunpengarna, och raljerar över att jag har sagt att jag tycker att man kanske skall tänka efter litet. Det finns en anledning till att jag vill tänka efter tillsammans med min riksdagsgrupp i två veckor till dess att motionstiden utgår. Anledningen är att samtidigt som det finns stora behov inom vård och skola i kommunerna anser många inom den socialdemokratiska allmännyttan att det också finns ett stort behov av att fylla hålen i de kommunala bostadsbolagen med statliga medel. Det finns uppskattningar som går från allt mellan 5 och 45 miljarder kronor.

Kan Erik Åsbrink garantera att det finns ett vattentätt skott mellan ytterligare pengar till kommunerna, som regeringen nu har föreslagit, och bidrag till de kommunala bostadsbolagen t.ex.?

Vi i Folkpartiet anser inte att alla problem inom vård och skola enbart löses med mer pengar. Vi har talat om vårdgaranti och om samarbete mellan försäkringskassa, kommuner och landsting. Vi har talat om friskolor, fler alternativa vårdgivare osv. Detta är ett antal strukturella reformer för att få den offentliga sektorn att fungera bättre.

Det *finns* ett akut problem, men man kan inte på någon timme eller två inför en sådan här diskussion säga att vi lägger de långsiktiga strukturella frågorna åt sidan. Man måste se de kortsiktiga och de långsiktiga problemen samtidigt.

Detta är svaret. Erik Åsbrink och andra kommer att få höra vad Folkpartiet säger inom två veckor.

Låt mig avslutningsvis bara ställa en fråga till Erik Åsbrink apropå att regeringen inte vill ta tag i frågorna om jobben och strukturreformerna och inte vill lyssna på t.ex. OECD:s rekommendation. Vad beror detta på? Beror det på att Socialdemokraterna är blockerade av LO? I så fall är det kanske mer intressant att ni ägnar er åt LO, så skall nog Folkpartiet, Kristdemokraterna och andra ta hand om diskussionen med Moderaterna. Det har gått alldeles utmärkt tidigare, och det finns ingen anledning att tro att det inte skulle fungera i framtiden.

Anf. 21 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Det har gått alldeles utmärkt att resonera och kanske också att regera med Moderaterna tidigare, sade Carl B Hamilton. Det finns väl litet delade meningar om den saken. Det är nog många som i likhet med mig tycker att det inte var någon särskilt lysande period när ni regerade tillsammans med Moderaterna. Det var ingen bra period för Sverige, och det var ingen bra period för vården, skolan och omsorgen. Det var raserade statsfinanser, och det var en halv miljon förlorade jobb.

Carl B Hamilton frågar om vi tar ansvaret för utvecklingen efter tre och ett halvt år i regeringsställning. Självfallet gör vi det. Vi tar ansvaret för den situation som råder och den utveckling som vi kan se framför oss. Jag ser en utveckling där arbetslösheten fortsätter att minska i betydande utsträckning och där många nya reguljära jobb kommer till på arbetsmarknaden. Det handlar om över 50 000 jobb i genomsnitt per år under den kommande perioden.

Jag tar ansvaret för att vi nu ser ut att få en bra tillväxt i landet, att investeringarna ökar i en mycket snabb takt, att exporten fortsätter att öka och att också den privata konsumtionen efter många års stillestånd nu tar fart ordentligt så att människorna får känna av litet högre standard. Jag tar ansvaret för detta, och för sanerade offentliga finanser så att vi kan skjuta till mer pengar till vården, skolan och omsorgen.

Tänk gärna under de här 14 dagarna fram till dess att motionstiden går ut. Det kan väl vara rimligt. Men ge sedan svaret! Vad är det som ni sätter främst? Är det att säkerställa en bra standard för våra barn i skolan, en bra omvårdnad om de äldre och att alla i landet, gammal och ung, skall vara garanterade en bra sjukvård oavsett plånbokens tjocklek? Är det detta som är det viktigaste, eller är det den heta åstundan att regera tillsammans med skattesänkarpartiet Moderaterna som är det viktigaste?

Ge besked i den frågan! Och ge besked på samma sätt om ifall Folkpartiets längtan efter högre bistånd är så stark att den t.o.m. tar över längtan efter att få regera ihop med Moderaterna! De beskedet väntar vi alla på med spänning.

Anf. 22 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Finansministern skall jaga de borgerliga partierna kring oenigheten om pengar till vård, skola och omsorg. Jag skall gärna hjälpa till så mycket jag kan.

Men jag kommer kanske också att i den debatten ibland påpeka att Vänsterpartiet lade fram de här förslagen redan före valåret. Den bedömning som Vänsterpartiet gjorde förra året i sitt budgetförslag av vilket utrymme det fanns i år var uppenbarligen bättre, eftersom regeringen nu erkänner att de här pengarna finns och kan läggas dit. Det är bra. Men det hade varit ännu bättre om vi hade gjort detta tidigare.

Jag kommer kanske också att ta upp det faktum att många socialdemokratiska kommunpolitiker samarbetar mycket bra med Vänsterpartiets politiker i ett antal kommuner och landsting. Jag har hört en hel del s-företrädare som är mycket undrande inför samarbetet åt höger, och som nu tycker att det vore bättre om man mer vände sig åt vänster, bl.a. på punkten om pengar till kommuner och landsting.

Jag kommer också att jaga finansministern och socialdemokratin med en fråga. Jag har fått den formulerad med hjälp av statsministern. Jag formulerar om hans fråga litet grand, och ställer den till finansministern i den här formen: Tror finansministern att barnens framtid blir bättre av sänkta skatter för höginkomsttagare och höjda egenavgifter för låginkomsttagare?

Anf. 23 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Den sista frågan antar jag var förestavad av att vi, i enlighet med det riksdagsbeslut som fattades redan 1994, uppfyller vårt löfte att avveckla värnskatten. Det är viktigt att man håller det man lovar. I gengäld inför vi ett extra skattesteg för de verkliga höginkomsttagarna för att säkerställa en bra fördelningsprofil. Detta tar vi ansvar för fullt ut.

Vad gäller pensionsöverenskommelsen har väl andra partier i högre grad än Socialdemokraterna drivit krav på höga egenavgifter. Det har varit en kompromiss mellan fem partier – Vänsterpartiet är inte med bland dessa – om en pensionsreform som jag på det stora hela taget tycker är bra, även om det som alltid när det handlar om kompromisser är fråga om att man får ge och ta, att man inte får igenom allt det man vill men att man ändå kan ta ansvar för helheten.

Vänsterpartiet har säkert lagt fram många förslag om höjda utgifter som vi inte alltid har kunnat ställa oss bakom. Skälet är mycket enkelt. Vi nöjer oss inte med att lägga fram populära förslag och lova förbättringar till alla och envar, utan vi tar också ansvar för ekonomin, för finanserna. När det inte går att finansiera förslag utan att på nytt börja med upplåning, då vill vi inte var med.

Vi har tagit ansvar för en mycket omfattande budgetsanering. Det har varit svårt, och det har varit besvärligt. När den ger resultat och det kommer fram resurser kan vi satsa på de prioriterade områdena. Det handlar om riktiga pengar, hederligt hoptjänade. Det är inte pengar som vi lånar av svenska eller utländska bankirer. Det är en stabil välfärd, den enda hållbara grunden för välfärden i framtiden.

Anf. 24 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Jag skall påminna finansministern om att värnskatten inte hade kunnat införas om inte Vänsterpartiet hade ställt upp hösten 1994. Då hade ni över huvud taget inte kunnat åstadkomma den här budgetsaneringen. Det vore välgörande om finansministern i sina olika valtal kunde kosta på sig att konstatera detta.

Vi är överens om att de offentliga finanserna skall vara i ordning. Det handlar om att flytta pengar från de rika till de fattiga, att föra en skarpare fördelningspolitik. Den politik ni nu för innebär däremot att man sänker skatten för höginkomsttagare och höjer egenavgiften för låginkomsttagare. Det kostar inte, det gör inte att vi måste låna från bankirer.

Min fråga är återigen: Varför sänker ni skatten för människor med höga inkomster, när vi inte har råd vare sig att sänka skatten för låginkomsttagare eller att anslå tillräckliga medel till skola, vård och omsorg?

Anf. 25 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Jag har sagt det förut och kan säga det igen, att visst är det sant att Vänsterpartiet i början av mandatperioden var med och tog ansvar för den inledande budgetsaneringen, den del som framför allt handlade om höjda skatter. Det var bra så långt, men sedan tröt orken, och Vänsterpartiet klarade inte att fullfölja saneringen. Vi var tvungna att göra det, eftersom vi hade ansvaret i regeringsställning. Det var då vi inledde ett fruktbarande samarbete med Centerpartiet för att genomföra hela budgetsaneringen. Det tillägget måste göras – ni orkade inte ända

fram. Vi genomförde hela budgetsaneringen, från början till slut, och nu kan vi börja skörda frukterna av detta.

Johan Lönnroth säger att vi inte skall låna från utländska bankirer. Jag skall upplysa Johan Lönnroth om att vi har en skuld på 1 400 miljarder kronor till både svenska och utländska bankirer. Vi ökar inte skulden längre, men vi har ett förfärligt arv framför allt från en viss tidigare regerings underskottspolitik. Det är det som vi nu betalar räntor och amorteringar på.

Vi är säkert överens om att fördelningspolitiken är oerhört viktig. Den måste enligt min mening föras på bred front. Det är oerhört viktigt fördelningspolitiskt att vi kan höja sysselsättningen och minska arbetslösen – kanske ingen annan åtgärd är så viktig som denna. Det är viktigt fördelningspolitiskt att vi kan ge fler människor en bra utbildning. Det bidrar till inkomstutjämning och till ökade möjligheter att få jobb i framtiden. Det är bra för fördelningspolitiken att vi nu kan sätta in större resurser i vården, skolan och omsorgen. Jag räknar i det sammanhanget med att Vänsterpartiet stöder våra förslag. Det är bra. Vi skall satsa kraftigt på de områden som är allra viktigast i välfärden.

Anf. 26 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag ställde i mitt inledningsanförande en del frågor till finansministern. Jag skall upprepa dem.

En fråga gällde skatteväxlingen för miljön, att man sänker skatten på arbete och i stället höjer den på energi- och miljösidan. Har socialdemokraterna övergett ambitionen att skatteväxla för miljön? Anledningen till att jag ställer frågan är att det som står på s. 33 i vårpropositionen gör att man kan tro att ni faktiskt backar på den här punkten. Det finns en uppgörelse från förra året i en utredning som ni borde kunna följa upp.

En annan fråga gällde den avskaffade produktionsskatten på vattenkraft, som från miljösynpunkt och hushållningssynpunkt inte kompenseras av någon annan åtgärd. Detta kan ställas i relation till regeringens tal om en miljöomställning. Vad menar regeringen med sitt fagra tal om en miljöomställning, när man i stället sänker skatten på energi, vilket gör att energislöseriet och trycket på en vattenkraftsutbyggnad ökar? Betyder det här t.ex. att regeringen är positiv till att bygga ut vattenkraften?

Jag ställde också en fråga om tillväxtkalkylerna, som det faktiskt finns anledning att diskutera, eftersom vi nu befinner oss vid startpunkten för behandlingen av vårpropositionen i riksdagen. Regeringen har i propositionen räknat med en hög tillväxt – 3,4 % år 2000 – vilket ju är själva grunden för att man skall klara att uppnå målet att sänka arbetslösheten till 4 %, något som i och för sig är vällovligt. När man läser vidare i de avsnitt som behandlar finanspolitiken och budgeten framöver visar det sig att regeringen inte är beredd att in-teckna de ökade skatteintäkter som en sådan hög tillväxt innebär på så sätt att det blir mindre utgifter för arbetslösheten när den minskar i omfattning. Man in-tecknar inte detta, utan i propositionen står det i klartext att det betraktas som väldigt osäkert om det verkligen går att få in de här pengarna.

Regeringen har här alltså gett två olika budskap. När man talar om arbetslösheten är det alldeles säkert, men när det gäller finanspolitiken är det osäkert. Jag tror att det är det osäkra som gäller. Regeringen har trä-

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

nat upp en viss förmåga att ta ansvar när det gäller finanspolitiken, däremot inte när det gäller arbetslösheten. Det vore bra att få ett klagörande.

Anf. 27 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Skatteväxling är något vi redan har tillämpat i ganska stor omfattning i Sverige. Jag var med om den stora skattereformen, som utöver allt annat också innehöll en betydande skatteväxling. Denna kanske inte fick den uppmärksamhet den förtjänade, eftersom det hände så mycket annat samtidigt. Vi har även tagit ytterligare steg efter detta.

Jag vill ändå varna för en övertro på att vi kan gå hur långt som helst på den vägen. Det handlar om att sänka skatten på arbete, som har en mycket bred skattebas, och ersätta det med ökade skatter på miljöförstörande verksamheter, som har en mycket smalare skattebas. Det är svårt att få in alla de pengarna. Miljöskatter tas dessutom inte i första hand ut för att vi skall få in pengar, utan för att vi vill minska och helst ta bort den miljöskadliga verksamheten. Det är alltså inte bara en smal skattebas, utan det är dessutom fråga om en instabil och kanske helt försvinnande skattebas. Man skall alltså inte tro att det går att ta hem hur mycket pengar som helst den vägen.

Roy Ottosson gör sedan ett alltför stort nummer av huruvida våra kalkyler är osäkra eller inte. Det är självklart att alla utsagor om framtiden innehåller ett element av osäkerhet. Det är ingenting konstigt med detta.

Att vi inte omedelbart sätter sprätt på varenda krona som kommer, utöver de mål vi har satt upp för budgeten, tycker jag skall tillskrivas oss som ett uttryck för ansvarskännande och försiktighet. Om dessa extra pengar verkligen kommer fram har vi nog tid och möjlighet att använda dem, vare sig det handlar om ökade utgifter, sänkta skatter eller ytterligare amorteringar på statsskulden. De besluten kan vi fatta i lugn och ro. Jag tycker att det är klokt att inte omedelbart göra av med eventuella extra pengar bara för att de hägrar i framtiden.

Anf. 28 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om det sista. Därför tog jag upp frågan. Jag tolkar det så att det är just det finanspolitiska avsnittet som är det tunga i det här sammanhanget.

När det gäller skatteväxlingen måste jag få ett förtydligande av finansministern. Överenskommelsen i Skatteväxlingskommittén var att man bör skatteväxla på samma nivå som man hittills har gjort när det gäller höjningar av miljöskatterna. Det vore intressant att höra regeringens syn på detta. Ställer ni upp bakom den överenskommelsen?

Sedan vill jag ta upp en annan sak som inte har nämnts här. Det gäller EU-medlemskapet. Det står nämligen i propositionen på ett antal ställen att det skulle gett stora positiva ekonomiska effekter, men det är väldigt svårt att hitta en redovisning av hur man har räknat fram detta, en analys av hur det kan komma sig och vad det i så fall skulle handla om för siffror. Det förefaller vara påståenden tagna ur luften. Däremot vet vi att EU-medlemskapet kostar pengar. Vi får nog räkna med att staten får punga ut med ungefär 10 miljarder på olika sätt för EU-medlemskapet. Om vi ser på länder som valt att stanna utanför EU, har de inte haft en sämre ekonomisk utveckling än vad vi har haft. Detta påstående förefaller långsökt.

Vi i Miljöpartiet ifrågasätter om det här påståendet över huvud taget är korrekt. Om regeringen tänker fortsätta att påstå detta är det viktigt att man lämnar någon typ av analys som gör att vi kan diskutera det på ett riktigt och sakligt sätt.

Jag vill ta upp ytterligare en sak som gäller miljöstatsningen. Där finns det också många vackra ord. Det finns en del utökningar på miljösidan i den här vårpropositionen. Men man kan jämföra dessa utökningar med de neddragningar som har gjorts just på miljösidan under senare år. Jag tänker framför allt på Naturvårdsverket och länsstyrelserna där man har den centrala och viktiga tillsynen. Miljöarbetet måste ju fungera på ett sådant sätt att man har en bra och aktiv tillsyn som förhindrar att miljöproblem uppstår. Det skall inte komma efteråt. Då är det ju redan förstört eller stört. Där har det skett stora neddragningar. Ungefär en fjärdedel av dessa resurser har försvunnit under 90-talet. Det ser ut att kunna bli ännu fler.

Nu lägger man tillbaka, men inte lika mycket som man har tagit bort. Det är ju egentligen ingen utökning. Detta innebär faktiskt att man återställer en del av de försämringar man har gjort. Att då tala om att man gör en stor satsning på ett ekologiskt hållbart samhälle rimmar oerhört illa. Det rimmar också illa när man sänker skatten på energisidan som vi vet är central för miljöbelastningen. Energianvändningen måste minska om miljöbelastningen skall minska långsiktigt. Detta är fullständigt kristallklart. Där går ju propositionen i motsatt riktning.

Det gäller också trafiksidan, där man inte heller har kommit fram med de drivmedelsskatter som behövs för att åstadkomma en miljöomställning av trafiksystemet. Det är halvgången. Detta kräver ett svar från regeringen. Vad menar ni egentligen konkret när ni talar om ett ekologiskt hållbart samhälle? Hur skall den omställningen ske?

Anf. 29 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att Roy Ottosson borde låta litet mera positiv. I vårpropositionen har vi ändå lagt fram förslag dels om förstärkningar av den mer traditionella miljöpolitiken, dels om en förlängning av programmet för det hållbara Sverige med lokala investeringsprogram.

Jag skall inte upprepa mig när det gäller skatteväxling. Jag är positiv till principen. Vi har redan gått långt på den vägen. Jag vill bara varna för överdrivna förväntningar på hur mycket längre vi kan gå. Vi får ju också titta på konkurrensförhållandena jämfört med andra länder. Vi skall ligga, och vi ligger, i framkant när det gäller miljöpolitiken. Men alltför stora skillnader i skatter mellan svenska företag och utländska företag kan skapa problem. Det är en av de omständigheter som vi har att väga in när det gäller förslaget om att slopa fastighetsskatten på vattenkraften.

Roy Ottosson och jag har kanske grundläggande olikheter i synen på EU-medlemskapet. Däremot tror jag att vi i denna kammare har en bred enighet mellan alla partier om att vi skall verka för en stram budgetdisciplin inom EU och för att de svenska avgifterna kan hållas på en förhållandevis låg nivå. Att redan efter så här kort tid med säkerhet uttala sig om vilka fördelar medlemskapet innebär för Sverige är mycket vanskligt. Man kan inte bara mäta fördelarna i hur stort återflödet är, även om det också är viktigt. Det handlar om andra och mycket mer svåråtkämpliga effekter, t.ex. vad den inre marknaden betyder i form av ökad konkurrens,

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

pressade priser och större möjligheter för svenska företag att få avsättning för sina produkter. Jag är övertygad att vi har positiva effekter där, och att de successivt kommer att bli allt större under de kommande åren.

Anf. 30 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Erik Åsbrink frågar mig varför jag är så kritisk mot honom och regeringen när det gäller resurserna till vården och inte mot Moderata samlingspartiet. Det är mycket enkelt. Det råkar ju vara så att det är Erik Åsbrink som regerar. Det är ju han som har skurit ned resurserna till vård och omsorg trots löften i valrörelsen. Då hette det att nu skulle det vara slut på nedskärningarna inom vård och omsorg. Det finns ingen regering, herr talman, som har skurit ned så mycket inom vård och omsorg som den nuvarande socialdemokratiska regeringen. Glöm inte bort det, Erik Åsbrink!

För övrigt tycker jag att det Bo Lundgren sade, nämligen att man får prioritera från andra områden, är alldeles självklart. En höjning av sysselsättningen med endast en procent ger kommunsektorn sex miljarder i ökade intäkter och minskade kostnader att använda till vård, omsorg och skola. Det är där som det stora problemet ligger med er politik.

Jag kan bara säga att kristdemokraterna inte kommer att sätta sig i en regering som försämrar vården av gamla och sjuka. En sådan regering har nämligen ingen chans att bli omvald. Jag tror att Erik Åsbrink själv kommer att få erfara det i samband med årets valrörelse.

Den regering som har skurit ned så mycket – ni som har väntat tills ni ser ett överskott – är nu beredd att satsa på vård och omsorg. Men det är faktiskt så att ni har prioriterat varje annan utgift högre. Det gäller höjningen av presstödet, bidrag till LO, Östersjömiljarden – vi kan ta i princip vilken post i budgeten som helst. Det har ni prioriterat högre än vården och omsorgen under denna mandatperiod, Erik Åsbrink. Jag tycker att Erik Åsbrink skall tala med litet mindre bokstäver när han nu välkomnar oss upp på vagnen.

Herr talman! Vi har i varje budgetbeslut i denna kammare gjort tuffa omprioriteringar för att klara av detta. Vi har exempelvis föreslagit införandet av en andra karensdag för oss som har arbete och normalt är långtidsfriska för att de som är gamla och långvarigt sjuka skall få bättre resurser. Detta har ni sagt nej till.

Herr talman! Nu examinerar Erik Åsbrink oss och vilka vi skall regera tillsammans med. Det vore kanske klädsamt om han själv talade om vem han vill regera med efter valet. Är det med Gudrun Schyman och Johan Lönnroth eller är det med Birger Schlaug och Roy Ottosson? Vad blir det för politik? Det vore ganska intressant att få en liten inblick i det.

Sedan måste jag också säga att det måste vara ganska bittert för Per-Ola Eriksson att få höra av Erik Åsbrink hur litet ett litet parti har att säga till om mot det mycket större partiet. Jag tror att det handlar om att sätta sig ned och förhandla. Jag tror att Erik Åsbrink har den erfarenheten också.

Varför är ni så dystra när räntan har halverats? frågar Erik Åsbrink. Det stora problemet är att vårbudgeten innehåller så oerhört litet av konkreta förslag som kan förbättra Sveriges situation i välfärdsplan. Visst har det skett en förbättring av konjunkturen. Jag tycker att regeringen Persson, som är så duktig och tar åt sig äran av detta, också skall lägga

märke till att man även har lyckats få upp konjunkturen i Danmark, Tyskland, Finland, Norge, inom hela OECD-området. Det är bara det att där är utvecklingen starkare. Där tillkommer det fler jobb än vad det gör i Sverige. Mycket riktigt ökar också de svenska företagen sina anställningar i dessa länder – mer än vad man gör i Sverige. Det är detta som gör oss så dystra, Erik Åsbrink.

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 31 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Mats Odell har nu åtminstone två gånger med anklagande röst sagt att först när det börjar närma sig ett överskott är regeringen beredd att satsa mera pengar på vård, skola och omsorg.

Betänk vad detta innebär. Det måste ju betyda att Mats Odell tycker att vi borde ha gjort det långt tidigare. Vi borde ha lånat pengar till vård, skola och omsorg. Det är precis det som vi socialdemokrater vill undvika. Vad är det för välfärd som vilar på lånade pengar? Det är ingen stabil, ingen långsiktig välfärd. Nu är det riktiga pengar, nu skapar vi en rejäl grund för långsiktiga förstärkningar av vård, skola och omsorg.

Jag fick beskedet att kristdemokraterna, i varje fall om Mats Odell får bestämma – det vet jag inte om han får – inte sätter sig i en regering som försämrar vården och omsorgen.

Det var ju tacknämligt att vi får den upplysningen. Men nu handlar inte debatten om ifall vi skall försämma vården och omsorgen utan om vi skall förbättra den. Då vill jag fråga Mats Odell på nytt: Sätter ni er i en regering som inte är beredd att förbättra vård, omsorg och skola?

Beskedet från moderaterna är ju att de inte är beredda att skjuta till mer pengar. Skattesänkningar, framför allt till de välbeställda, är så mycket viktigare. Sätter sig Mats Odell och kristdemokraterna i en regering som inte är beredd att förbättra villkoren i skola, vård och omsorg?

Anf. 32 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Det här är min sista replik, så jag får försöka plocka in en del olika saker.

Erik Åsbrink frågar om det här med lånade pengar och om man inte skall vänta tills det kommer ett överskott. Jag konstaterar igen, herr talman, att det gick bra att höja presstödet med lånade pengar. Det gick bra att ge ett bidrag till LO med lånade pengar. Det gick bra att betala ut Östersjömiljarder med lånade pengar. Men det gick inte bra att se till att vi fick en människovärdig vård och omsorg för landets gamla och sjuka. Kom inte och tala om prioriteringar! Ni väntar tills det finns ett överskott. Då kan de gamla och sjuka få de resurser som ni nu talar om. På detta är Erik Åsbrink mig fortfarande svaret skyldig.

Naturligtvis finns det nu ett överskott att fördela, det är alldeles uppenbart. Det är inte att undra på att pengarna strömmar in, med världens högsta skattesatser och när vi nu befinner oss på toppen av en högkonjunktur. Det fattas bara att det inte kommer in pengar.

Nu är ni beredda att sänka tobaksskatten därför att smugglingen och de svarta affärerna ökar. Det är imponerande. Men varför är ni då inte med samma argument beredda att sänka skatten inom tjänstesektorn? Om Erik Åsbrink är intresserad av skatteintäkter kan jag meddela att enligt tjänstutredningen smugglas det undan skatteintäkter i storleksordningen

*Fel! Okänt
växelargument.*

50 miljarder kronor genom svartjobb inom tjänstesektorn. Finns det då inte samma argument som när det gäller tobaksskatten?

Det finns ytterligare ett argument. Det är att människor nu vänjer sig vid att både köpa och sälja svarta tjänster. Det här undergräver rättsmedvetandet. Det undergräver hela den etiska situationen i samhället när fler och fler hamnar i det här läget. Varför då inte göra något åt detta, Erik Åsbrink?

Jag såg en helsidesannons som var införd i morgontidningarna i dag. Temat var: Nu kan vi välja igen. Emellanåt tycker jag att när socialdemokraterna presenterar ett förslag verkar det som om problem plötsligt har övergått till perfektion. Nu kan vi välja igen! utropar Göran Persson och Margot Wallström i den här helsidesannonsen.

Låt oss ta exemplet med Malmöbon som står i kö för en vårdplats. Vad är det han eller hon nu kan välja? Det gäller t.ex. 350 åldringar enbart i Malmö som väntar på ett människovärdigt äldreboende. Vad är det åldringen som placeras i ett sjukhem långt från sin hemmiljö nu kan välja? Vad är det skoleleven kan välja? Är det en lugnare skolmiljö? Är det en lärare som upplever sin arbetsmiljö som mer uthärdlig? Vad är det den arbetslöse kan välja?

Jag tycker att ni tar i så att ni håller på att spräcka er för att den öppna arbetslösheten har kommit ned. Men Sveriges grundläggande strukturella problem gör ni väldigt litet åt.

När det gäller företagsklimatet föreslår ni nu mycket riktigt i de yttersta av dessa dagar, under valrörelsegalgen och när fem månader återstår till valet en utredning som skall underlätta för nyföretagande. Patent- och registreringsverket skall presentera det här. Vi har diskuterat detta många gånger i den här talarstolen, och jag frågar Erik Åsbrink: Varför genomför ni inte de här förändringarna förrän nu? Vad kostar det att genomföra de här förenklingarna? Varför måste ni vänta på budgetsaneringen? Varför gjorde ni inte detta från början? Nu när mandatperioden nästan är slut gör ni denna omvändelse under galgen. Där tycker jag att ni har misslyckats. Ni gör inte det som behövs för att få fart, för att få ett stabilt och positivt klimat för landets småföretagare.

Anf. 33 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Finansministern ifrågasatte om perioden 1991–94 var bra för vården. Det behöver han inte göra, det var den. Under den perioden bantades de vårddkøer som växte fram före valet 1991 bort. Nu när ni har slopat vårdgarantin växer vårddkøerna igen. Därför kommer vi, om vi får ansvaret efter valet i höst, att införa en ny och bredare vårdgaranti. Det kan inledningsvis innebära en del kostnader. Men på litet längre sikt är det klart att køerna kostar. Det är ingen som tjänar pengar på vårddkøer, och till det kommer det mänskliga lidandet. Erfarenheterna av perioden 1991–94 var alltså väldigt positiva.

För att det inte skall bli några missförstånd vill jag passa på att säga till Johan Lönnroth: Vi hade gärna sett att de egenavgifter som vi vill se för ett delat ansvar för pensionssystemet skulle balanseras fullt ut genom motsvarande höjning av bruttolönen. Det innebär ju plus minus noll för individen eftersom egenavgifterna är avdragsgilla.

Nu vill inte socialdemokraterna ha det systemet. Det innebär att det blev på deras villkor. Vi fick något annat i stället. Vi fick egenavgifter

utan löneväxling. Därför föreslår vi en motsvarande sänkning av skatten på arbetsinkomster genom ett förvärvsavdrag. Det kommer vi att föreslå den 29 april för att balansera detta. Då har vi löst den delen oss emellan.

Herr talman! Problemet för många kommunpolitiker är att Sverige har en socialdemokratisk regering. Om man tittar på utvecklingen av socialbidragen och kostnaderna för arbetslöshetsåtgärder i kommunerna så motsvarar det vad regeringen nu vill ge kommunerna. Hade det inte varit bättre i så fall att låta kommunerna ha en mindre negativ utveckling av socialbidragen, mindre kostnader för arbetslösheten och ett bättre skatteunderlag för att fler har arbete? Det förutsätter i och för sig ett vettigare skatteutjämnningssystem än det vi har, som innebär att kommunerna faktiskt råkar illa ut om människor går från arbetslöshet till arbete. Ett sådant system är ju fruktansvärt fel. Det måste ändras på.

Kommunerna skulle vinna på en sådan politik. De skulle vinna på en politik där lägre skatter på arbetsinkomster gör att det behövs mindre socialbidrag. De skulle vinna på en politik som innebär att lägre skatter på arbete ger fler jobb och ett större skatteunderlag. För en del innebär detta att man klarar kostnader och åtaganden, för andra ett bättre utrymme för skattesänkningar i kommunerna.

Det intressanta i den diskussion jag hade med Erik Åsbrink var vad han och socialdemokraterna är beredda att göra. Utgångspunkten för mig var, och är, att Sverige har världens högsta skattetryck men ändå inte världens bästa välfärd. Widar Andersson, som såvitt jag vet fortfarande är sakkunnig hos statsministern, skrev i ett inlägg i Dagens Nyheter häromdagen att det är fullt möjligt att driva en bra grundskola på de ekonomiska villkor som gäller i dag. Skolans problem är inte brist på pengar, lydde rubriken. Jag har också citerat Vårdförbundets ordförande, som säger att man kan få bättre sjukvård till samma eller lägre kostnad.

Då är den stora frågan: Varför säger landets finansminister nej till att förändra systemet? Varför vänder han skattebetalarna ryggen och slår vakt om systemen? Sänk skatten för minskat bidragsberoende och fler jobb! Det ger också bättre förutsättningar att upprätthålla vård, omsorg och skola.

Anf. 34 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! När det, som nu, går bättre för Sverige och vi får mer egna pengar i statens finanser, inte lånade, gäller det att satsa offensivt och att prioritera väldigt tydligt. Jag ser sex områden som måste värnas.

För det första skall vi värna om dem i samhället som har små ekonomiska marginaler. Områden som har fått stå tillbaka och där det finns behov skall värnas. Det gäller skolan, det gäller sjukvården och det gäller de äldre. En bra omsorg på ålderns höst är något angeläget. Också pensionärer med låg pension måste komma långt fram i kön.

För det andra måste vi skapa resurser för företagande. Det handlar om skattesänkningar, framför allt lägre arbetsgivaravgifter, vilket har störst betydelse för de mindre företagen.

För det tredje skall vi fortsätta att amortera på statsskulden. Ju mer vi kan pressa tillbaka statsskulden, desto mindre behöver vi betala i ränta på denna statsskuld. Sverige står rikare på det sättet.

Prot. 1997/98:89

14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

För det fjärde skall vi investera i det moderna samhällets moderna teknik. Jag tänker på informationssamhällets möjligheter att föra ut både kompetens och jobb runt om i landet.

För det femte handlar det om att utveckla miljöteknik, fortsätta marschen in i kretsloppssamhället och fortsätta omställningen från miljöfarlig energi till ett samhälle som präglas av miljövänlig energi. Det ger jobb och det ger företag runt om i landet.

För det sjätte skall vi skapa likvärdiga utvecklingsmöjligheter i hela landet, från norr till söder, för städer, småsamhällen och byar. På det sättet – genom att skapa likvärdiga utvecklingsmöjligheter i olika delar av landet – håller vi samman nationen.

När vi nu efter många år har fått en styrka i svensk ekonomi – hela 90-talet har ju varit fyllt av problem och underskott – är det viktigt att vi också utnyttjar denna styrka för att bygga ett starkare Sverige. På det sättet – med livskraft i olika delar av landet, med prioriterade områden och med en fortsatt fast ekonomisk politik – kommer Sverige att stå starkt utanför medlemskapet i den europeiska monetära unionen.

Anf. 35 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Här har varit en liten diskussion om vem som skall regera med vem. Det började med att Erik Åsbrink frågade ut mig och Mats Odell, och sedan frågade Mats Odell ut Erik Åsbrink. Den mer intressanta frågan är dock vem Per-Ola Eriksson skall regera med. Om Per-Ola Eriksson har någon taletid kvar vore det väldigt intressant att höra ett svar på den. Frågan är också varför Erik Åsbrink inte ställde den frågan till Per-Ola Eriksson. Det hade väl varit intressant.

En annan fråga är varför man inte har några kostnader, annat än faktiskt, för Barsebäcksnedläggningen i den här budgeten. Det är ett stort svart hål.

När det sedan gäller bistandsfrågan är finansministern egentligen inte intresserad av biståndet som sådant utan mer av huruvida det är en kil mellan moderaterna och de två andra partierna. Okej, låt oss ta den diskussionen. Vare sig man tycker bistånd är bra eller dåligt – vi och kristdemokraterna tycker att det är bra – är erfarenheten att det inte har varit några problem med moderaterna vad beträffar biståndet, utan det har varit problem med socialdemokraterna. Det är den erfarenhet som har gjorts i Sveriges riksdag, i politiska överläggningar och i krisöverenskommelser under 1990-talet.

Låt mig sedan ta upp det Johan Lönnroth sade om OECD:s välfärdsrankning av olika länder. Jag tror dessvärre att han har fått det om bakfoten. Jag tror att det helt enkelt är sakligt fel. Det är inte mycket att diskutera. Jag skall gärna visa honom hur detta är uträknat senare, men det är inte mycket att säga om det i sak.

Den intressanta frågan är snarare den här: Skall man, för att få in ett mer internationellt perspektiv i svensk ekonomisk politik, också föra in som ett mål att vi inte längre skall släpa efter utan avancera på OECD:s rankingslista? Nu har en sådan här rankingslista olika mätproblem, så jag är inte säker på att man skall göra det. Men det är ändå en metod som man kanske skulle fundera på för att föra in ett mer internationellt perspektiv på svensk ekonomisk utveckling.

Med detta ber jag att få tacka så mycket, herr talman!

Anf. 36 JOHAN LÖNNROTH (v):

Herr talman! Jag har inte fel. När det gäller BNP per capita ligger Sverige på fjärde plats i EU, enligt siffrorna från OECD för just 1997. Men vi kan ta den debatten senare.

Bo Lundgren har ingen möjlighet att svara mig, men jag kan ändå vädra en fråga som jag kan ställa senare. Det som ligger på riksdagens bord är sänkt skatt för höginkomsttagare och höjda egenavgifter. Kommer moderaterna att hoppa av pensionsöverenskommelsen om det bara blir de här två sakerna som föreligger?

Sedan vänder jag mig till Erik Åsbrink, som inte heller har någon tale-tid kvar. Man kan läsa i såväl Göran Perssons bok som i f.d. vice statsminister Mona Sahlins bok att planerna på att överge vänstersamarbetet och inleda samarbetet åt höger fanns redan hösten 1994. Det var ni som inte orkade stå emot trycket från högern, på samma sätt som finansministerns kolleger här i Stockholm inte orkade stå emot trycket från de bilvänliga moderaterna när de hoppade av samarbetet här i Stockholm. Det är ni som inte orkar, eftersom trycket från högern är så starkt.

Det är egentligen märkligt att höra den samlade högern här i denna debatt. Under de senaste åren har Sverige gått med i EU, arbetsrätten försvagats och a-kassan och sjukersättningen sänkts. Vi har fått en ny riksbankslag, helt i enlighet med vad moderaterna krävt i många år. AP-fonderna skall skrotas – det stora socialiseringsspöke som högern alltid älskat att prata om. Hela debatten om den ekonomiska makten, den ekonomiska demokratin och löntagarfonderna är mer eller mindre borta. Klass- och könsklyftorna har enligt all statistik – det hjälps inte att regeringen jämför oss med Italien, USA och andra länder – stadigt ökat i Sverige. De ökade ännu mer när borgarna satt vid regeringsmakten, men det har fortsatt under socialdemokratisk regering.

Det är därför som Sverige behöver en ny politik, en ny och rättvis fördelningspolitik.

Till sist: Vi kanske är överens om att det behövs en samhällsmoral. Jag tror att det var Per-Ola Eriksson som var inne på att om man skall åstadkomma sammanhållning och gemensamt ansvarstagande måste det finnas en grundläggande moral. Men det anmärkningsvärda är att det talas så oerhört mycket från denna talarstol och i regeringens proposition, för att inte tala om i de borgerliga partiernas propaganda, om löntagarnas ansvar för lönebildningen – men nästan ingenting om fallskärmsavtalen, direktörlönerna och överklassens allt större förmögenheter och inkomster. Man åstadkommer aldrig någon bättre samhällsmoral om man inte är beredd att ta upp de frågorna.

Anf. 37 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Denna debatt visar att det krävs också ett miljömål för den ekonomiska politiken. Miljöskulden växer, och den kommer att kosta mycket i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen bordlades.

Prot. 1997/98:89

14 april

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 23, 24, 25, 26 och 27 mars.

3 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Ingbritt Irhammar* (c) anhållit om att bli entledigad från uppdraget som ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 maj 1998.

Kammaren biföll denna avsägelse.

4 § Ledighet, m.m.

Förste vice talmannen meddelade att talmannen beviljat *Bodil Francke Ohlsson* (mp) sjukledighet under tiden den 3 april–6 maj 1998 och att *Eva Thede* (mp) skulle tjänstgöra som ersättare för Bodil Francke Ohlsson under denna tid.

5 § Anmälan om kompletteringsval till utrikesutskottet och bostadsutskottet

Förste vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp under Bodil Francke Ohlssons sjukledighet anmält hennes ersättare Eva Thede som suppleant i utrikesutskottet och bostadsutskottet fr.o.m. denna dag.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i utrikesutskottet
Eva Thede (mp)

suppleant i bostadsutskottet
Eva Thede (mp)

6 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att bordläggningsplenum skulle äga rum *onsdagen den 15 april kl. 13.00*. Interpellationssvar skulle utgå denna dag.

7 § Meddelande om frågestund

Prot. 1997/98:89

14 april

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 16 april kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsminister Göran Persson, justitieminister Laila Freivalds, statsrådet Pierre Schori, arbetsmarknadsminister Margareta Winberg, statsrådet Ylva Johansson, statsrådet Maj-Inger Klingvall och jordbruksminister Annika Åhnberg.

*Fel! Okänt
växelargument.*

8 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1997/98:243

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:243 av Sten Andersson om bolagsplundring.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 april 1998.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning samt plenifria veckor (veckorna 14–15) i riksdagen.

Stockholm den 26 mars 1998

Laila Freivalds

Interpellation 1997/98:244

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:244 av Lennart Rohdin (fp) om behandlingen av Kina i FN:s kommission för mänskliga rättigheter.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 april 1998.

Skälet till dröjsmålet är plenifria veckor i riksdagen.

Stockholm den 1 april 1998

Lena Hjelm-Wallén

Interpellation 1997/98:235

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:235 av Mats Odell (kd) om Taiwan.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 27 april 1998.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 27 mars 1998

Thomas Östros

**Fel! Okänt
växelargument.**

Interpellation 1997/98:242

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:242 av Per Bill (m) om Posten AB.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 april 1998.

Skälet till dröjsmålet är att det varit svårt att hitta en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 30 mars 1998

Ines Uusmann

Interpellation 1997/98:245

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:245 av Hans Stenberg (s) om flygledningens organisation.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 april 1998.

Skälet till dröjsmålet är dels att veckorna 14 och 15 är plenifria samt dels att jag den 15 april invigningstalar på en internationell sjösäkerhetskonferens med anledning av den internationella haverikommissionens slutrapport.

Stockholm den 30 mars 1998

Ines Uusmann

9 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen meddelade att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarans ledamöter:

Förslag till rådets förordning rörande gemenskapens statistikprogram 1998–2002 *KOM (97) 735*

Förslag till rådets förordning om stödsystem för traditionella AVS-leverantörer av bananer *KOM (98) 5*

Kommissionens meddelande om utveckling av kontrollen inom den gemensamma fiskeripolitiken *KOM (98) 92*

Förslag till rådsbeslut om antagande av ett flerårigt ramprogram för insatser inom energisektorn (1998–2002) och därmed sammanhörande åtgärder *KOM (97) 550*

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gödselmedel, vad beträffar utsläppande på marknaden i Österrike, Finland och Sverige av gödselmedel som innehåller kadmium *KOM (98) 44*

Förslag från kommissionen om fastställande av priser på jordbruksprodukter 1998/1999 *KOM (98) 51*

Kommissionens meddelande om globaliseringen och informationssamhället: Behovet av stärkt internationell samordning *KOM (98) 50*

Förslag till rådets direktiv om villkor för drift av reguljär trafik med ro-ro-passagerarfartyg och höghastighetsfartyg i gemenskapen *KOM (98) 71*

10 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
1997/98:134 och 140 till skatteutskottet

Motioner
1997/98:So19–So24 till socialutskottet
1997/98:U40–U46 till utrikesutskottet
1997/98:L22 och L23 till lagutskottet
1997/98:So15–So18 till socialutskottet
1997/98:T46 till trafikutskottet
1997/98:N13 och N14 till näringsutskottet
1997/98:Fi12–Fi16 till finansutskottet

Prot. 1997/98:89
14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
1997/98:100 Förbättrade möjligheter till punktskattekontroll m.m.
1997/98:113 Nationell handlingsplan för äldrepolitiken
1997/98:133 Beskattning av personaloptioner
1997/98:146 Förenklad avdragsrätt för pensionskostnader
1997/98:148 Gruppregistrering i mervärdesskattesystemet, m.m.
1997/98:149 Immunitet och privilegier för kommissionen för skydd av
Östersjöns marina miljö
1997/98:151 Inkomstgrundad ålderspension, m.m.
1997/98:152 Garantipension, m.m.
1997/98:153 Vissa kommunala frågor
1997/98:154 Förvaltningen av statsskulden

Skrivelse
1997/98:155 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Redogörelse
1997/98:RFK1 Årsredovisning för riksdagsförvaltningen

Motioner
med anledning av prop. 1997/98:68 Exportkontroll av vissa strategiska
produkter
1997/98:U47 av Birger Schlaug m.fl. (mp)
1997/98:U48 av Göran Lennmarker m.fl. (m)
1997/98:U49 av Bengt Harding Olson (fp)
1997/98:U50 av Henrik S Järrel m.fl. (m)

med anledning av prop. 1997/98:80 Lag om behandling av personuppgif-
ter om totalförsvarspliktiga
1997/98:Fö9 av Annika Nordgren (mp)

med anledning av prop. 1997/98:81 Föräldraledighetsdirektivets genomförande i Sverige

1997/98:A61 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)

1997/98:A62 av Andreas Carlgren m.fl. (c)

med anledning av prop. 1997/98:83 Förändrad styrning av Försvarsmakten

1997/98:Fö6 av Arne Andersson m.fl. (m)

1997/98:Fö7 av Lennart Rohdin och Eva Flyborg (fp)

1997/98:Fö8 av Annika Nordgren (mp)

med anledning av prop. 1997/98:86 Litteraturen och läsandet

1997/98:Kr1 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)

1997/98:Kr2 av Fanny Rizell m.fl. (kd)

1997/98:Kr3 av Johnny Ahlqvist (s)

1997/98:Kr4 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v)

1997/98:Kr5 av Carl-Johan Wilson och Kenth Skårvik (fp)

1997/98:Kr6 av Ewa Larsson m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1997/98:87 Konstnärernas villkor

1997/98:Kr7 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m)

1997/98:Kr8 av Karin Falkmer (m)

1997/98:Kr9 av Barbro Andersson m.fl. (s)

1997/98:Kr10 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)

1997/98:Kr11 av Kjell Nordström och Jan Björkman (s)

1997/98:Kr12 av Ingemar Josefsson (s)

1997/98:Kr13 av Marianne Andersson m.fl. (c)

1997/98:Kr14 av Lisbeth Staaf-Igelström och Ann-Kristine Johansson (s)

1997/98:Kr15 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v)

1997/98:Kr16 av Ewa Larsson m.fl. (mp)

1997/98:Kr17 av Carl-Johan Wilson och Kenth Skårvik (fp)

1997/98:Kr18 av Carl-Johan Wilson och Kenth Skårvik (fp)

1997/98:Kr19 av Marianne Andersson m.fl. (c, m, v, mp, kd)

1997/98:Kr20 av Marianne Andersson (c)

med anledning av prop. 1997/98:90 Följdlagstiftning till miljöbalken m.m.

1997/98:Jo50 av Göte Jonsson m.fl. (m)

1997/98:Jo51 av Dan Ericsson m.fl. (kd)

1997/98:Jo52 av Lennart Brunander m.fl. (c)

med anledning av prop. 1997/98:94 Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet m.m.

1997/98:Ub26 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)

1997/98:Ub27 av Beatrice Ask m.fl. (m)

1997/98:Ub28 av Andreas Carlgren m.fl. (c)

1997/98:Ub29 av Ola Ström m.fl. (fp)

1997/98:Ub30 av Britt-Marie Danestig (v)

1997/98:Ub31 av Carin Lundberg m.fl. (s)

1997/98:Ub32 av Carin Lundberg och Lars Lilja (s)

1997/98:Ub33 av Gunnar Goude m.fl. (mp)

1997/98:Ub34 av Inger Davidson m.fl. (kd)
1997/98:Ub35 av Elver Jonsson m.fl. (fp, s, m, c, v, mp, kd)

Prot. 1997/98:89
14 april

med anledning av prop. 1997/98:95 Ändringar i kriminalvårdslagstiftningen

***Fel! Okänt
växelargument.***

1997/98:Ju38 av Gun Hellsvik m.fl. (m)
1997/98:Ju39 av andre vice talman Görel Thurdin m.fl. (c)
1997/98:Ju40 av Carina Hägg (s)
1997/98:Ju41 av Alice Åström m.fl. (v)

med anledning av prop. 1997/98:97 Polisens register

1997/98:Ju42 av Birgitta Hambraeus (c)
1997/98:Ju43 av Bengt Harding Olson (fp)
1997/98:Ju44 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1997/98:Ju45 av Marianne Andersson (c)
1997/98:Ju46 av Gun Hellsvik m.fl. (m)
1997/98:Ju47 av andre vice talman Görel Thurdin m.fl. (c)
1997/98:Ju48 av Kia Andreasson m.fl. (mp)
1997/98:Ju49 av Siw Persson och Ola Ström (fp)
1997/98:Ju50 av Jerry Martinger (m)

med anledning av prop. 1997/98:105 Det allmännas skadeståndsansvar

1997/98:L24 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1997/98:L25 av Rolf Dahlberg m.fl. (m)
1997/98:L26 av Bengt Harding Olson och Kerstin Heinemann (fp)

med anledning av prop. 1997/98:111 Reformerad förtidspension, m.m.

1997/98:Sf29 av Gullan Lindblad m.fl. (m)
1997/98:Sf30 av Rose-Marie Frebran m.fl. (kd)
1997/98:Sf31 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)
1997/98:Sf32 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp)
1997/98:Sf33 av Roland Larsson m.fl. (c)
1997/98:Sf34 av Sigge Godin m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1997/98:112 Reformerat tandvårdsstöd

1997/98:So25 av Roland Larsson m.fl. (c)
1997/98:So26 av Gullan Lindblad (m)
1997/98:So27 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)
1997/98:So28 av Carin Lundberg m.fl. (s, v)
1997/98:So29 av Torsten Gavelin (fp)
1997/98:So30 av Gullan Lindblad m.fl. (m)
1997/98:So31 av Barbro Westerholm m.fl. (fp)
1997/98:So32 av Thomas Julin m.fl. (mp)
1997/98:So33 av andre vice talman Görel Thurdin och Marianne Andersson (c)
1997/98:So34 av Siw Persson (fp)
1997/98:So35 av Stig Sandström m.fl. (v)

med anledning av prop. 1997/98:114 Nya högskolor m.m.

1997/98:Ub36 av Jan Backman (m)
1997/98:Ub37 av Lennart Fridén (m)

***Fel! Okänt
växelargument.***

1997/98:Ub38 av Beatrice Ask m.fl. (m)
1997/98:Ub39 av Gunnar Goude m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1997/98:115 Folkbildning
1997/98:Kr21 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)
1997/98:Kr22 av Fanny Rizell m.fl. (kd)
1997/98:Kr23 av Göran Magnusson och Karin Israelsson (s, c)
1997/98:Kr24 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1997/98:Kr25 av Britt-Marie Danestig (v)
1997/98:Kr26 av Britt-Marie Danestig och Bengt Silfverstrand (v, s)
1997/98:Kr27 av Carl-Johan Wilson (fp)
1997/98:Kr28 av Margareta Andersson och Marianne Andersson (c)
1997/98:Kr29 av Ewa Larsson m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1997/98:116 Staten och trossamfunden – be-
stämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund
1997/98:K43 av förste vice talman Anders Björck m.fl. (m)
1997/98:K44 av Lennart Hedquist (m)
1997/98:K45 av Fanny Rizell m.fl. (kd)
1997/98:K46 av Eva Zetterberg (v)
1997/98:K47 av Kenneth Kvist m.fl. (v)
1997/98:K48 av Bo Könberg m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1997/98:117 Framtidsformer – Handlingspro-
gram för arkitektur, formgivning och design
1997/98:Kr30 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)
1997/98:Kr31 av Nils T Svensson (s)
1997/98:Kr32 av Carl-Johan Wilson m.fl. (fp)
1997/98:Kr33 av Ewa Larsson m.fl. (mp)
1997/98:Kr34 av Fanny Rizell m.fl. (kd)
1997/98:Kr35 av Ola Rask (s)
1997/98:Kr36 av Berndt Ekholm m.fl. (s)
1997/98:Kr37 av Rigmor Ahlstedt (c)
1997/98:Kr38 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v)
1997/98:Kr39 av Marianne Andersson och Margareta Andersson (c)

med anledning av prop. 1997/98:119 Bostadspolitik för hållbar utveckl-
ing
1997/98:Bo10 av Eva Persson Sellin och Lars U Granberg (s)
1997/98:Bo11 av Christina Axelsson m.fl. (s)
1997/98:Bo12 av Cinnika Beiming m.fl. (s)
1997/98:Bo13 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s)
1997/98:Bo14 av Olof Johansson m.fl. (c)
1997/98:Bo15 av Carl Bildt m.fl. (m)
1997/98:Bo16 av Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s)
1997/98:Bo17 av Tone Tingsgård m.fl. (s)
1997/98:Bo18 av Barbro Andersson och Ingrid Andersson (s)
1997/98:Bo19 av Elving Andersson (c)
1997/98:Bo20 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1997/98:Bo21 av Per Lager m.fl. (mp)
1997/98:Bo22 av Erling Bager m.fl. (fp)

1997/98:Bo23 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)
1997/98:Bo24 av Sinikka Bohlin och Helena Frisk (s)
1997/98:Bo25 av Helena Frisk och Sinikka Bohlin (s)
1997/98:Bo26 av Ulf Björklund m.fl. (kd)

Prot. 1997/98:89
14 april

med anledning av prop. 1997/98:121 Riktlinjer för Telia AB:s verksamhet

1997/98:N17 av Karin Falkmer m.fl. (m)
1997/98:N18 av tredje vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp)
1997/98:N19 av Lennart Beijer m.fl. (v)
1997/98:N20 av Mats Odell m.fl. (kd)

med anledning av prop. 1997/98:124 Ny körkortslag m.m.

1997/98:T47 av Mats Odell m.fl. (kd)
1997/98:T48 av Carl Erik Hedlund (m)
1997/98:T49 av Rigmor Ahlstedt (c)
1997/98:T50 av Per Westerberg m.fl. (m)
1997/98:T51 av Eva Johansson m.fl. (s)
1997/98:T52 av Kenth Skårvik m.fl. (fp)
1997/98:T53 av Lena Sandlin och Claes-Göran Brandin (s)
1997/98:T54 av Elving Andersson m.fl. (c)

med anledning av prop. 1997/98:127 Statens ansvar på postområdet

1997/98:T55 av Per Westerberg m.fl. (m)
1997/98:T56 av Karl-Erik Persson m.fl. (v)
1997/98:T57 av Elisa Abascal Reyes m.fl. (mp)
1997/98:T58 av Elving Andersson m.fl. (c)

med anledning av prop. 1997/98:136 Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst

1997/98:K33 av Inger Lundberg och Lisbeth Staaf-Igelström (s)
1997/98:K34 av förste vice talman Anders Björck m.fl. (m)
1997/98:K35 av Bo Könberg m.fl. (fp)
1997/98:K36 av Barbro Westerholm m.fl. (fp, m, c, v, mp, kd)
1997/98:K37 av andre vice talman Görel Thurdin m.fl. (c)
1997/98:K38 av Nils-Göran Holmqvist och Inger Lundberg (s)
1997/98:K39 av Kenneth Kvist m.fl. (v)
1997/98:K40 av Carin Lundberg och Lena Sandlin (s)
1997/98:K41 av Roland Larsson m.fl. (c)
1997/98:K42 av Birgitta Hambræus (c)

med anledning av prop. 1997/98:139 Ändringar i fiskelagen, m.m.

1997/98:Jo45 av Göte Jonsson m.fl. (m)
1997/98:Jo46 av Dan Ericsson m.fl. (kd)
1997/98:Jo47 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp)
1997/98:Jo48 av Erling Bager och Elver Jonsson (fp)
1997/98:Jo49 av Erling Bager och Elver Jonsson (fp)

Prot. 1997/98:89
14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

med anledning av prop. 1997/98:142 Riktlinjer för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom Europeiska unionen
1997/98:Jo53 av Dan Ericsson m.fl. (kd)
1997/98:Jo54 av Göte Jonsson m.fl. (m)
1997/98:Jo55 av Eva Eriksson m.fl. (fp)
1997/98:Jo56 av Siw Persson och Gudrun Lindvall (fp, mp)
1997/98:Jo57 av Rigmor Ahlstedt (c)
1997/98:Jo58 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v)
1997/98:Jo59 av Lennart Brunander m.fl. (c)
1997/98:Jo60 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp)

med anledning av skr. 1997/98:73 Nordiskt samarbete 1997
1997/98:U51 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v)
1997/98:U52 av Carin Lundberg och Ulf Kero (s)
1997/98:U53 av Marianne Samuelsson och Bodil Francke Ohlsson (mp)

med anledning av skr. 1997/98:89 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik
1997/98:U54 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)
1997/98:U55 av Karl-Göran Biörsmark m.fl. (fp)
1997/98:U56 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1997/98:U57 av Carin Lundberg m.fl. (s)
1997/98:U58 av Bodil Francke Ohlsson m.fl. (mp)
1997/98:U59 av Ingrid Näslund m.fl. (kd)
1997/98:U60 av Bodil Francke Ohlsson m.fl. (mp)
1997/98:U61 av Eva Goës m.fl. (mp)

med anledning av skr. 1997/98:138 Meddelande om kommande förslag om ändring av reglerna för överföring av periodiseringsfond och skatteutjämningsreserv
1997/98:Sk33 av Bo Lundgren m.fl. (m)
1997/98:Sk34 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp)

med anledning av förs. 1997/98:TK1 Riksdagens arbetsformer
1997/98:K49 av Carl Fredrik Graf (m)
1997/98:K50 av Carl Bildt m.fl. (m)
1997/98:K51 av Birgitta Hambræus (c)
1997/98:K52 av Tomas Högström (m)
1997/98:K53 av Kenneth Kvist och Ulla Hoffmann (v)
1997/98:K54 av Per Olof Håkansson m.fl. (s)

med anledning av förs. 1997/98:RR9 Riksdagens revisorers förslag angående statens roll som ägare av bolag
1997/98:N15 av Karin Falkmer m.fl. (m)
1997/98:N16 av tredje vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp)

med anledning av redog. 1997/98:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående verksamheten under 1997
1997/98:U62 av Göran Lennmarker m.fl. (m)

Konstitutionsutskottets betänkande
1997/98:KU18 Personuppgiftslag

Prot. 1997/98:89
14 april

Justitieutskottets betänkande
1997/98:JuU15 Schengensamarbetet

***Fel! Okänt
växelargument.***

Socialutskottets betänkanden
1997/98:SoU12 Hälso- och sjukvårdsfrågor
1997/98:SoU13 Barnfrågor
1997/98:SoU17 Vård av missbrukare m.m.
1997/98:SoU18 Narkotikafrågor

Trafikutskottets betänkande
1997/98:TU9 En reformerad yrkestrafiklagstiftning

Näringsutskottets betänkande
1997/98:NU12 Vissa elmarknadsfrågor

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden
1997/98:AU8 Vissa frågor om arbetstid
1997/98:AU9 Vissa frågor om kompetensutveckling

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 27 mars

1997/98:244 av *Lennart Rohdin* (fp) till utrikesministern
Behandlingen av Kina i FN:s kommission för mänskliga rättigheter
1997/98:245 av *Hans Stenberg* (s) till kommunikationsministern
Flygledningens organisation

den 30 mars

1997/98:246 av *Lennart Rohdin* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Föreställningar om manliga egenskaper

den 31 mars

1997/98:247 av *Johan Lönnroth* (v) till statsrådet Thomas Östros
Taxfreeförsäljningen

den 3 april

1997/98:248 av *Rolf Åbjörnsson* (kd) till justitieministern
Tingsmeritering
1997/98:249 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Leif Pagrotsky
MAI-förhandlingarna

den 6 april

1997/98:250 av *Ewa Larsson* (mp) till kulturministern
Unescos kulturkonferens

1997/98:251 av *Göte Jonsson* (m) till socialministern
Vård och omsorg

1997/98:252 av *Inger Lundberg* (s) till försvarsministern
Kilsbergen

den 7 april

1997/98:253 av *Sten Andersson* (m) till finansministern
Internationella kasinon

den 8 april

1997/98:254 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern
Den psykiatriska vården

1997/98:255 av *Anders Svärd* (c) till försvarsministern
Kilsbergen

1997/98:256 av *Stig Sandström* (v) till socialministern
Lagen om assistansersättning

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 april.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 31 mars

1997/98:617 av *Juan Fonseca* (s) till justitieministern
Behörighetskrav för statsråd

den 1 april

1997/98:618 av *Birgitta Wichne* (m) till statsrådet Pierre Schori
Barn och utlänningslagen

1997/98:619 av *Berndt Ekholm* (s) till statsrådet Pierre Schori
Konsekvensutredning av utkastet till MAI-avtalet

1997/98:620 av *Marianne Andersson* (c) till statsrådet Pierre Schori
Barnkonventionen och invandrarbarn

den 2 april

1997/98:621 av *Birgitta Gidblom* (s) till socialministern
Försäljning av folköl

1997/98:622 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
Rounduptolerans hos genmanipulerade grödor
1997/98:623 av *Barbro Westerholm* (fp) till statsrådet Lars Engqvist
Integrationsverkets resurser för att handlägga hälsofrågor
1997/98:624 av *Patrik Norinder* (m) till finansministern
Råtalolja
1997/98:625 av *Inger René* (m) till socialministern
De hemlösas situation
1997/98:626 av *Bodil Francke Ohlsson* (mp) till statsrådet Pierre Schori
Mänskliga rättigheter och demokrati i Kina

Prot. 1997/98:89
14 april

***Fel! Okänt
växelargument.***

den 3 april

1997/98:627 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern
Förebyggande av prostatacancer
1997/98:628 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern
Reumatikersjukhuset i Östersund
1997/98:629 av *Carina Hägg* (s) till socialministern
Smittspridning av tuberkulos
1997/98:630 av *Alf Svensson* (kd) till försvarsministern
Forskning i riskhantering

den 6 april

1997/98:631 av *Sten Tolgfors* (m) till arbetsmarknadsministern
EU:s sysselsättningsrekommendationer
1997/98:632 av *Carl B Hamilton* (fp) till statsministern
Påstådd uppgörelse om skattebefriade stiftelser

den 7 april

1997/98:633 av *Barbro Westerholm* (fp) till socialministern
Nedrustning av reumatikervården
1997/98:634 av *Carl B Hamilton* (fp) till kulturministern
Teracom AB
1997/98:635 av *Widar Andersson* (s) till statsrådet Thomas Östros
Internethandel
1997/98:636 av *Widar Andersson* (s) till kommunikationsministern
Internethandel
1997/98:637 av *Lennart Fremling* (fp) till kommunikationsministern
Tågtrafiken till Mora
1997/98:638 av *Barbro Westerholm* (fp) till socialministern
Bidrag till Stiftelsen Noaks Ark

den 8 april

1997/98:639 av *Carl B Hamilton* (fp) till näringsministern
Pharmacia & Upjohn
1997/98:640 av *Chatrine Pålsson* (kd) till arbetsmarknadsministern
Ledighet för AMU-elever

*Fel! Okänt
växelargument.*

1997/98:641 av *Marie Engström* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Det nya pensionssystemet och försäkringskassorna

den 9 april

1997/98:642 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till utrikesministern
Tibet och säkerhetsrådet

1997/98:643 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till utrikesministern
Hungerstrejkande tibetaner

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 14 april.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 18 mars

1996/97:542 av *Dan Ericsson* (kd) till socialministern
Behandling av schizofreni

Ovanstående svar redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 21 april.

den 30 mars

1997/98:578 av *Elver Jonsson* (fp) till statsrådet Thomas Östros
Skatteinbetalningar

1997/98:591 av *Marianne Andersson* (c) till statsrådet Thomas Östros
Skattekontot

den 31 mars

1997/98:598 av *Elisebeht Markström* (s) till statsrådet Pierre Schori
Situationen på flyktingförläggningarna

den 1 april

1997/98:576 av *Nikos Papadopoulos* (s) till kommunikationsministern
Det nya körkortet

1997/98:579 av *Sonja Fransson* (s) till kommunikationsministern
Domännamn för handikapporganisationer

1997/98:580 av *Johan Lönnroth* (v) till finansministern
Den svenska valutapolitiken och EMU

1997/98:590 av *Hans Hoff* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Entreprenörskap

1997/98:596 av *Torsten Gavelin* (fp) till kommunikationsministern
Enskilda vägar

1997/98:597 av *Margitta Edgren* (fp) till utbildningsministern
Högskolan och kvinnofrid
1997/98:599 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till kommunikationsministern
Postens regionalpolitiska ansvar
1997/98:600 av *Carina Hägg* (s) till utrikesministern
Indien och kärnvapen
1997/98:601 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsministern
Kommunismens folk mord
1997/98:602 av *Mikael Odenberg* (m) till statsministern
Ravensbrück
1997/98:603 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsministern
Försvaret och den privata marknaden
1997/98:606 av *Barbro Westerholm* (fp) till utbildningsministern
Näringslivets forskningsbehov
1997/98:607 av *Lennart Fremling* (fp) till kommunikationsministern
Konkurrens på järnvägen
1997/98:608 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern
Medborgarskap i Lettland
1997/98:609 av *Eva Zetterberg* (v) till statsrådet Pierre Schori
Biståndsavtalet med Guatemala
1997/98:610 av *Jerry Martinger* (m) till kommunikationsministern
Godstransporter till och från Gotland
1997/98:611 av *Lars Hedfors* (s) till kommunikationsministern
Vägprojekt i Kronobergs län
1997/98:612 av *Erik Arthur Egervärn* (c) till försvarsministern
Markförvärv och markbyten med Försvarsmakten
1997/98:613 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern
Mänskliga rättigheter i Kina
1997/98:614 av *Eva Goës* (mp) till näringsministern
Bidrag till vindkraftverk
1997/98:615 av *Eva Goës* (mp) till näringsministern
Minerallagen
1997/98:616 av *Eva Goës* (mp) till näringsministern
Polsk kolbaserad el

den 7 april

1997/98:604 av *Sören Lekberg* (s) till jordbruksministern
Livsmedelsprisernas utveckling
1997/98:623 av *Barbro Westerholm* (fp) till statsrådet Lars Engqvist
Integrationsverkets resurser för att handlägga hälsofrågor

den 8 april

1997/98:605 av *Sten Tolgfors* (m) till finansministern
Sverige och EMU
1997/98:617 av *Juan Fonseca* (s) till justitieministern
Behörighetskrav för statsråd

Prot. 1997/98:89
14 april

Prot. 1997/98:89
14 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

1997/98:621 av *Birgitta Gidblom* (s) till socialministern
Försäljning av folköl
1997/98:622 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
Rounduptolerans hos genmanipulerade grödor
1997/98:625 av *Inger René* (m) till socialministern
De hemlösas situation
1997/98:627 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern
Förebyggande av prostatacancer
1997/98:628 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern
Reumatikersjukhuset i Östersund
1997/98:629 av *Carina Hägg* (s) till socialministern
Smittspridning av tuberkulos

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 14 april.

15 § Kammaren åtskildes kl. 15.54.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 1 § anf. 19 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

1 § Bordläggningsdebatt med anledning av vårpropositionen.....	1
Anf. 1 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	1
Anf. 2 BO LUNDGREN (m).....	4
Anf. 3 PER-OLA ERIKSSON (c)	6
Anf. 4 CARL B HAMILTON (fp).....	10
Anf. 5 JOHAN LÖNNROTH (v)	12
Anf. 6 TALMANNEN.....	15
Anf. 7 ROY OTTOSSON (mp).....	15
Anf. 8 MATS ODELL (kd)	18
Anf. 9 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	21
Anf. 10 BO LUNDGREN (m) replik.....	23
Anf. 11 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	24
Anf. 12 BO LUNDGREN (m) replik.....	24
Anf. 13 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	25
Anf. 14 PER-OLA ERIKSSON (c) replik	26
Anf. 15 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	27
Anf. 16 PER-OLA ERIKSSON (c) replik	27
Anf. 17 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	28
Anf. 18 CARL B HAMILTON (fp) replik	28
Anf. 19 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	29
Anf. 20 CARL B HAMILTON (fp) replik	29
Anf. 21 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	30
Anf. 22 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	31
Anf. 23 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	32
Anf. 24 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	32
Anf. 25 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	32
Anf. 26 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	33
Anf. 27 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	34
Anf. 28 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	34
Anf. 29 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	35
Anf. 30 MATS ODELL (kd) replik.....	36
Anf. 31 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	37
Anf. 32 MATS ODELL (kd) replik.....	37
Anf. 33 BO LUNDGREN (m).....	38
Anf. 34 PER-OLA ERIKSSON (c)	39
Anf. 35 CARL B HAMILTON (fp).....	40
Anf. 36 JOHAN LÖNNROTH (v)	41
Anf. 37 ROY OTTOSSON (mp).....	41
2 § Justering av protokoll.....	42
3 § Avsägelse	42
4 § Ledighet, m.m.....	42
5 § Anmälan om kompletteringsval till utrikesutskottet och bostadsutskottet.....	42
6 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	42
7 § Meddelande om frågestund.....	43

*Fel! Okänt
växelargument.*

8 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer	43
9 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	44
10 § Hänvisning av ärenden till utskott	45
11 § Bordläggning.....	45
12 § Anmälan om interpellationer.....	51
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	52
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	54
15 § Kammaren åtskildes kl. 15.54.	56

Elanders Gotab, Stockholm 1998